Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

1998 йил 28 май пайшанба

Сотувда эркин нархда № 106 (1887)

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ОЛИЙ МАЖЛИСИ ВА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИНИНГ ГАЗЕТАСИ

ИШОНЧ ЁРЛИҚЛАРИ ТОПШИРИЛДИ

27 май куни Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовга Австрия Республикасининг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси этиб тайинланган Ҳайдемария Гюрер Ишонч ёрлиғини топширди.

Президентимиз шарафли лавозимга тайинланиши муносабати билан Австрия элчисини қутлаб, ҳар икки давлатда ўзаро муносабатларни янада мустаҳкамлашга йўналтирилган умумий интилиш борлигини таъкидлади.

— Минтақавий ва халқаро сиёсат масалалари, айниқса, наркобизнес ва терроризм муаммолари хусусида фикрларимиз уйғундир, — деди Ислом Каримов.

Австрия элчиси айнан Ўзбекистонга элчи этиб тайинланганидан мамнуният билдирар экан, ўз миссиясини шараф билан адо этажагини айтди.

Давлатимиз раҳбари масъулиятли вазифасини бажаришда элчига муваффақият тилади.

* * *

Шу куни Президент Ислом Каримовга Греция Республикасининг юртимиздаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси этиб тайинланган Димитриос Кипреос ҳам Ишонч ёрлиғини топширди.

Давлатимиз раҳбари Д. Кипреоснинг бу вазифага тайинланганидан Ўзбекистон-Греция муносабатларидаги қатор долзарб масалаларни ҳал қилиш, ўзаро алоқаларнинг янада ривожланишида муҳим аҳамият касб этишини таъкидлади.

— 1997 йил баҳорида Грецияга бўлган ташрифимиз, сафар чоғида мамлакатингиз Президенти ва Бош вазири билан бўлиб ўтган мулоқотлар менда илиқ таассурот қолдирган, — деди Ислом Каримов.

Давлатлараро муносабатларнинг ривожланишида халқ дипломатияси ҳам алоҳида ўрин тутади. Ўзбекистонда эса кўплаб грек миллатига мансуб одамлар яшайди. Президент шу ҳақда тўхталар экан, икки давлатнинг ҳамкорлик алоқалари яхши ривож топаётганидан мамнуният изҳор этди.

Греция элчиси ўз мамлакатида юртимизга қизиқиш тобора ортиб бораётганини айтиб, ҳақиқатан ҳам, давлатларимиз ва халқларимиз ўртасидаги дўстона муносабатлар амалий ҳамкорлик равнақи учун муҳим омил бўлаётганини таъкидлади.

* * *

Давлатимиз раҳбари Уругвай Шарқий Республикасининг мамлакатимиздаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси этиб тайинланган Педро Дондо Куадреллидан ҳам Ишонч ёрлиғини қабул қилди.

Ислом Каримов Уругвай ҳукуматининг мамлакатимизга ўз элчисини тайинлаши ушбу давлатнинг Ўзбекистонда ва умуман, Марказий Осиё минтақасида бўлаётган ўзгаришларга қизиқиши ортиб бораётганидан далолат эканини қайд этди.

Уругвай элчиси Ўзбекистонга келганига кўп бўлмаган эса-да, бу ерда ажойиб инсонлар билан танишгани, соғлом иқтисодий ва сиёсий муҳит қарор топганининг гувоҳи бўлганини айтди. Икки давлат орасидаги масофа хийла катта эканига қарамай, ўзаро ҳамкорлик алоқалари тез орада ривожланиб кетишига умид билдирди.

Президент шарафли ва масъулиятли вазифасини адо этишда Уругвай элчисига муваффақият тилади.

Ишонч ёрлиғини топшириш маросимларида ташқи ишлар вазири Абдулазиз Комилов иштирок этди.

(ЎзА)

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг ҚАРОРИ

Ўзбекистон Республикаси паспорт режимини кучайтиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида

Ўзбекистон Республикаси Президентининг "Ўзбекистон Республикаси паспорт тизими тўғрисидаги Низом"ни амалга киритиш ҳақида" 1994 йил 23 декабрдаги Фармони ва шу асосда чиқарилган Ҳукумат қарорларининг ижросини текшириш бу борада жойларда ҳокимликлар ва бевосита масъул бўлган мутасадди идоралар фаолиятида жиддий нуқсонларга йўл қўйилаётганлигини кўрсатди.

Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, Тошкент шаҳри ва вилоятлар ҳокимликларининг масъулиятсизлиги оқибатида бир қатор шаҳар ва туманларда паспортларни бериш ва алмаштириш ишларини амалга оширувчи комиссиялар деярли фаолият кўрсатмаган.

Сурхондарё, Қашқадарё вилоятларида аҳолига паспорт топшириш кўрсаткичларини кўпайтириб кўрсатиш, Тошкент шаҳри, Бухоро, Жиззах, Навоий, Наманган, Самарқанд ва Сирдарё вилоятларида ички ишлар идораларининг ходимлари томонидан қонунсиз равишда паспорт бериш ҳолатлари ўрин олган.

Жойларда паспорт режимини таъминлаш ҳамда хорижий фуқароларнинг Ўзбекистонга келиши, яшаши ва чиқиб кетиши ҳақидаги қонунларга риоя этилиши етарли даражада ташкил этилмаган.

Солиқ ва молия идоралари паспортлар ва маъмурий жарималардан давлат бюджетига тушадиган маблағлар юзасидан назорат олиб бормаган.

Республикада паспорт ислоҳотини амалга оширишни жадаллаштириш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси ҚАРОР ҚИЛАДИ:

1. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши Раиси, Тошкент шаҳар ва вилоятлар ҳокимларига аниқланган камчиликларни бартараф этиш, масъулиятсизликка йўл қўйган мансабдор шахсларга нисбатан кескин чоралар кўриш, паспортларни бериш ва алмаштириш ишларини амалга оширувчи комиссияларнинг фаолиятини жадаллаштириш мақсадида паспорт тизимларининг моддий-техник таъминот даражасини яхшилаш чораларини кўриш топширилсин.

2. Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги (З. Алматов) икки ҳафта муддатда республика ҳудудида паспорт режимини такомиллаштириш бўйича қўшимча тадбирлар ишлаб чиқсин, мансабини суиистеъмол қилган ходимларнинг жавобгарлигини ҳал этиб, паспорт тизими ходимлари орасида интизом ва қонунчиликка риоя қилишни мустаҳкамлаш юзасидан чоралар белгиласин.

3. Ўзбекистон Республикаси Прокуратурасига (Б. Мустафоев) паспорт ислоҳотини амалга ошириш устидан назоратни янада кучайтириш, бу соҳада қонунбузарликка йўл қўйган мансабдор шахсларга нисбатан жиноий жавобгарликкача бўлган қатъий чоралар кўриш топширилсин.

4. Республика Давлат солиқ қўмитаси (В. Беганов) ва Молия вазирлиги (Ж. Сайфиддинов) паспортлардан тушадиган тўловлар ҳамда маъмурий жарималарнинг тўла миқдорда ва ўз вақтида давлат бюджетига тушиши юзасидан назорат ўрнатсинлар.

5. Мазкур қарорнинг ижроси устидан назорат Ўзбекистон Республикасининг Бош вазири Ў.Султонов зиммасига юклансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1998 йил 27 май.

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ОЧИҚ-ОЙДИН МУЛОҲАЗАЛАРИ

Фаолият устидаги сиёсий арбобнинг ҳар қандай китоби кишиларда ҳақиқий қизиқиш уйғотади. Айниқса, оқибат ва кўламлари жиҳатидан теран ўзгаришлар содир бўлаётган собиқ Иттифоқ республикалари ҳозирги раҳбарларининг китоблари биз учун чиндан ҳам қизиқарлидир. Гўё собиқ советлар ҳудудида вужудга келган ёш мустақил давлатларнинг илдизи бир, бинобарин, бу илдиз ўзгаришларнинг ягона мантиғини тақозо этиши, ўзгаришлар эса, мамлакатнинг ўзига хос шароитига қарабгина бир-биридан фарқ қилиши мумкиндек эди. Лекин ҳаёт бундай эмаслигини кўрсатмоқда. Бу ўзгаришларнинг хусусият ва йўналиши кўп жиҳатдан давлатдаги биринчи шахсга, у ана шу ислоҳотларнинг мақсад ва йўлларини қандай тасаввур қилишига боғлиқ. Раҳбарларда бундай тасаввурлар турлича эканига биз бир неча бор ишонч ҳосил қилдик. Шу сабабли ҳам, уларнинг ўз дунёқарашларини очиқча баён қилишлари чинакам қизиқиш уйғотмоқда. Бу дил розлари, бир томондан, мазкур мамлакат келажаги қандай бўлишини тасаввур қилишга имкон берса, иккинчи томондан, айтилган, декларация қилинган фикрлар амалиётга қанчалик мос келишини таққослаш имконини ҳам беради. Дарвоқе, сўнгги ҳолат кўпинча у ёки бу фаол сиёсатчининг ўз фикрларини китобхон ҳукмига ҳавола этишдан бош тортишига ёки ҳавола этишни хоҳламаслигига асосий сабаб бўлади. Ўз фикрларини очиқ-ойдин айтишга журъат этган раҳбар, шубҳасиз, мард раҳбар ҳисобланади. Бу ҳол унинг танқидлардан хулоса чиқара оладиган арбоб эканини ҳам кўрсатади.

Ана шу фикрлар ҳамда мазкур китобнинг номи ҳам эътиборимни жалб қилди. Газетхонларни шу китоб билан таништирмоқчиман. Унинг муаллифи — Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримов яқинда босмадан чиққан китобини бирмунча ғайриоддий қилиб: "Ўзбекистон XXI аср бўсағасида: хавфсизликка таҳдид, барқарорлик шартлари ва тараққиёт кафолатлари" деб атаган.

Ўзбекистон — республикамизнинг қадимий ҳамкори. Бу фақат савдо-иқтисодий соҳагагина тегишли эмас. Ҳозир бизни кўнгилдагидек яқин ва мустаҳкам бўлмаса ҳам, дўстлик ва ўзаро ҳамкорлик риштлари боғлаб турибди. Аминманки, ҳозирги вазиятда мустақил Ўзбекистон мустақил Бошқирдистон учун алоҳида аҳамият касб этмоқда. Ислом Каримовнинг ёзишича, Амударё ва Сирдарё оралиғида жойлашган Ўзбекистон халқаро алоқаларни йўлга қўйиш ва ўз тараққиёти истиқболлари нуқтаи назаридан жўғрофий-стратегик мавқега эга. Қадим замонларда ҳам Шарқни Ғарб билан боғлаган Буюк Ипак йўли Ўзбекистон ҳудуди орқали ўтган. Савдо йўллари шу ерда бир-бирига туташиб, ташқи алоқалар ва турли маданиятларнинг бир-бирини ўзаро бойитиши жараёни жадал кечар эди. Ҳозир ҳам Европа ва Яқин Шарқдан Осиё-Тинч океани минтақасига борадиган йўллар шу ерда туташади. Муаллифнинг: Ўзбекистон ва бошқа Марказий Осиё республикаларининг ҳозирги давр жўғрофий-сиёсий тизимларидаги аҳамияти шу қадар сезиларли ва юқорики, бу республикаларда юз бераётган воқеалар жаҳондаги йирик давлатларнинг, турли сиёсий ҳаракатларнинг манфаатларига дахлдордир, деган фикрига қўшилмаслик мумкин эмас. Ҳар қандай давлат ўз сиёсатини белгилаш пайтида ана шу вазиятни ҳисобга олади ва ундан ўзига сиёсий, иқтисодий ва стратегик фойда чиқаришга ҳаракат қилади.

Бу китоб тўғрисидаги таассуротларимни ким билан ўртоқлашмай, деярли барча унинг номи, тўғрироғи, кичик сарлавҳадаги "хавфсизликка таҳдид" сўзлари хусусида ҳайрон бўлиб гапирганини эътироф этишим керак. Яширмайман, аввалига менга ҳам бу сўзлар бироз ноўриндек туюлди, лекин бу улкан таҳлилий асарни ўқир экансиз, беихтиёр муаллифнинг мулоҳаза ва ғояларига қўшиласиз, унинг жаҳоншумул ва маҳаллий муаммоларни қандай тасаввур этишини Россия воқелиги билан қиёслайсиз.

(Давоми 2-бетда).

Комиссия йиғилиши

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Йўлларда ҳаракатланиш хавфсизлигини таъминлаш комиссиясининг йиғилиши бўлди. Унда алоқадор вазирлик ва идоралар, корпорация ва бирлашмалар, компания ва уюшмалар, ташкилотларнинг раҳбарлари иштирок этди.

Йиғилишни республика Бош вазирининг биринчи ўринбосари, мазкур комиссия раиси И.Жўрабеков бошқарди.

Йиғилишда "Тошшаҳарйўловчитранс" ва "Ўзбекбирлашув" уюшмалари ҳамда Тошкент вилояти ҳокимлиги ҳузуридаги йўлларда ҳаракатланиш хавфсизлигини таъминлаш комиссияси томонидан йўлларда ҳаракатланиш хавфсизлигини таъминлаш, транспорт воситаларининг техник ҳолатини назорат қилиш, "Ўзавтотранс" корпорациясига қарашли "Ўзавтоходимлар" бирлашмаси, "Ватанпарвар" ва "Автомотоҳаваскорлар" жамиятлари ҳамда Халқ таълими вазирлигида ҳайдовчилар тайёрлаш, қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш бўйича олиб борилаётган ишлар ҳақидаги, шунингдек, республика оммавий ахборот воситалари орқали йўлларда ҳаракатланиш қоидаларини тарғиб қилиш билан боғлиқ мазкур муҳокама этилди. Мутасадди ташкилотлар раҳбарларининг шу ҳақдаги маърузалари тингланди.

Таъкидланганидек, кейинги вақтда йўл-транспорт ҳодисаларининг олдини олиш, ҳаракатланиш хавфсизлигини таъминлаш, меҳнат жамоалари, ҳайдовчи ва пиёдалар ўртасида профилактик тадбирларни олиб бориш, бу борада оммавий ахборот воситалари орқали тарғибот қилиш ишлари бирмунча яхшиланди. Жорий йилнинг тўрт ойи мобайнида содир бўлган йўл-транспорт ҳодисалари, ҳалок бўлган ва жароҳатланганлар сони ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан анча камайди.

Айни вақтда ҳаракатланиш хавфсизлигини таъминлаш, йўл-транспорт ҳодисаларининг олдини олишга қаратилган тадбирларни амалга ошириш борасида жиддий камчиликлар ҳам мавжудлиги кўрсатиб ўтилди. Жумладан, "Тошшаҳарйўловчитранс" уюшмаси раҳбариятининг эътибори ҳайдовчилар томонидан йўл қўйилаётган ҳаракатланиш қоидаларини бузиш, йўл-транспорт ҳодисаларини содир этиш, спиртли ичимлик истеъмол қилган ҳолда автотранспортни ҳайдаш каби ҳолатларни бартараф этиш зарурлигига қаратилди.

Йиғилишда Бош вазир ўринбосари Л. Аҳметов қатнашди.

(ЎзА)

ҒАЛЛА ЎРИМИ БОШЛАНДИ

Жала ва ёмғирлар, дўл ва селлардан зада бўлган деҳқоннинг орзу қилган куни етиб келди. Мамлакатимизнинг жанубида, аниқроғи, Термиз тумани «Дўстлик» деҳқон-фермер бирлашмаси далаларида ғалла комбайнлари ишга тушди. Биринчи комбайн, ғалла ортган биринчи тележка, улкан хирмоннинг биринчи уюми...

1300 гектар майдонда ғалла етиштираётган бирлашма аъзоларининг режалари катта. Ҳозир ғаллазорда 5 та комбайн ва битта «Кейс» кечаю кундуз ишламоқда. Буғдой ортган тележкалар ғалла тозаловчи 3 та агрегати мунтазам ишлаётган элеваторга пайдар-пай келиб турибди.

Ғалладан бўшаган жойларга ҳадемай ҳайдов тракторлари киритилади ва сабзавот-полиз экинлари экилади.

СУРАТЛАРДА: бирлашма ғаллазорларида; «Кейс» комбайни ҳайдовчиси Ражаб Бобомуродов ҳар куни 25 гектар майдондаги ғаллани ўриб янчимоқда.

И. ХЎЖАЕВ (ЎзА) олган суратлар.

ОЛИЙ МАЖЛИС ҚЎМИТАСИДА

АТРОФ-МУҲИТ ҚОНУН ҲИМОЯСИДА

Олий Мажлис Атроф-муҳит ва табиатни муҳофаза қилиш масалалари қўмитасининг йиғилиши бўлди. Уни қўмита раисининг ўринбосари Шавкиддин Жўраев олиб борди.

Йиғилишда тегишли қўмиталар, идоралар раҳбарлари, мутахассислар, Наманган ва Фарғона вилоятлари ҳокимликларининг биринчи ўринбосарлари қатнашдилар. Унда Ўзбекистон Республикаси Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитасининг 1997 йилдаги фаолияти тўғрисидаги, Наманган ва Фарғона вилоятларида табиатни муҳофаза қилишга доир қонун ҳужжатларининг қандай ижро этилаётганлиги тўғрисидаги масалалар муҳокама этилди.

Йиғилиш кун тартибидаги масалалар бўйича Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитасининг раиси А. Ҳабибуллаев, Фарғона ва Наманган вилоятлари ҳокимларининг биринчи ўринбосарлари А. Йўлдарсов ва Т. Рўзибоевлар сўзга чиқдилар.

Йиғилишда 1997 йил мобайнида Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси ва унинг жойлардаги бўлинмалари фаолияти атроф-муҳитни муҳофаза қилишга доир қонун ҳужжатлари ижросини таъминлаш, табиатни муҳофаза қилишга доир фаолиятни ривожлантириш ва янада такомиллаштиришга қаратилганлиги таъкидланди. Лекин атроф-муҳитни муҳофаза қилишга доир қонун ҳужжатларига риоя этилиши устидан давлат назоратини таъминлаш ва экологик вазиятни соғломлаштириш мақсадидаги амалий фаолиятни ташкил этиш ишлари бугунги кун талаблари даражасида эмас.

Шунингдек, йиғилишда Наманган ва Фарғона вилоятлари ҳокимликлари, Табиатни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси, Соғлиқни сақлаш вазирлиги, "Ўзсаноатконтехназорат" давлат қўмитаси, уларнинг вилоят қўмиталари ва инспекциялари табиатни муҳофаза қилишга доир қонун ҳужжатлари талабларини бажаришнинг таъминлашини олмаётганликлари ҳам таъкидлаб ўтилди.

Йиғилишда муҳокама этилган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

Йиғилишда Олий Мажлис Раисининг ўринбосари А. Қосимов сўзга чиқди.

Ойбек РАҲИМОВ, «Халқ сўзи» мухбири.

"ПИЛЛА-98"

Фарғона пиллакорлари зафари

Фарғона вилояти пиллакорлари республикада биринчи бўлиб пилла тайёрлаш шартнома режасини бажарди. Мавсумда 62 минг 700 қути ипак қуртини парваришлаган "кумуш тола" ижодкорлари қабул пунктларига 3 минг тоннадан ортиқ қимматбаҳо саноат хомашёси етказиб берди. Ҳар қути қурт уруғидан ўртача 63 килограммдан ҳосил олинди.

— Бўлиқ ва сифатли пилла ўрайдиган ипак қурти уруғларини парваришлашга ўтилгани, барча агротехника талабларига қатъий риоя қилингани муваффақият гарови бўлди, — дейди вилоят "Пилла" ҳиссадорлик бирлашмаси бош агрономи Тўлқинжон Топилов. — Ана шу мақсадда Жанубий Кореядан 23,5 минг қути ипак қурти уруғи келтирилди. Улар пиллакорларга ғоят манзур бўлди.

Вилоят миришкорлари яна 550 тонна пилла топшириш ниятидалар.

Р. КАМОЛОВ, ЎзА мухбири.

ДАВЛАТ ТИЛИ ТЎҒРИСИДАГИ ҚОНУН ИЖРОСИГА БАҒИШЛАНДИ

Вазирлар Маҳкамасида Давлат тили ҳақидаги Қонунни амалга ошириш ва топонимик объектларга ном бериш масалаларини мувофиқлаштирувчи республика комиссияларининг қўшма мажлиси бўлди. Унда тегишли вазирлик, идора, ташкилот, ижодий уюшмалар, оммавий ахборот воситалари раҳбарлари иштирок этди.

Мажлисни Бош вазир ўринбосари, мазкур комиссия раиси А. Азизхўжаев бошқарди.

Мажлисда республика комиссиялари қўшма мажлисининг аввалги қарорларининг бажарилиши, Давлат тили ҳақидаги Қонун ва уни амалга ошириш Давлат дастури ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг "Ўзбекистон Республикасида маъмурий-ҳудудий бирликлар, аҳоли пунктлари, ташкилотлар ва бошқа топонимик объектларнинг номларини тартибга солиш тўғрисида"ги Қарорининг Навоий вилоятида амалга оширилиши, мазкур ҳужжатларнинг Меҳнат вазирлигида бажарилиши, топонимик объектларга ном бериш масалаларини мувофиқлаштирувчи республика комиссиясига келган тавсиялар тўғрисидаги масалалар кўриб чиқилди. Ушбу масалалар бўйича Вазирлар Маҳкамаси Давлат тили ҳақидаги Қонунни амалга ошириш республика комиссиясининг котиби Ш.Ризаев, Олий Мажлис Матбуот ва ахборот қўмитаси раиси Ў.Ҳошимов, Навоий вилояти ҳокимининг ўринбосари А. Ҳайдаров, меҳнат вазирининг биринчи ўринбосари А. Акбаров, Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Атамашунослик қўмитаси раисининг ўринбосари Ҳ. Бектемировнинг ахборотлари тингланди.

Мажлисда Тошкент шаҳар ҳокимлиги ва унинг қошидаги топонимик комиссия аввалги йиғилишда кўрсатиб ўтилган камчиликларни бартараф этиш борасида муайян ишларни амалга оширганини таъкидланди. Шаҳарнинг деярли барча туманларида топонимик комиссиялар таркиби ўзгарди. Шу йилнинг биринчи чорагида икки мингга яқин кўча номи лавҳалари лотин ёзувида тайёрланди. Кўча номларини ўзгартириш борасида ҳам бир қатор ишлар амалга оширилмоқда. Шу йилнинг 1 апрелидан бошлаб тамаки маҳсулотларини кўчаларда реклама қилиш тақиқланди.

Навоий вилоятида ҳам Давлат тили ҳақидаги Қонун ва Вазирлар Маҳкамаси қарорини бажаришга жиддий эътибор берилаётир. Жумладан, вилоят, шаҳар ва туман ҳокимликлари қошида Давлат тили ҳақидаги Қонунни амалга ошириш бўйича ишчи комиссиялар ва топонимик комиссиялар фаол ишлаб турибди. Навоий шаҳри ҳокимлигида эса "Ўзбек тили" илмий-маърифий маркази фаолият кўрсатаётир.

Айни вақтда Меҳнат вазирлиги марказий идораси ва унинг Тошкент шаҳридаги муассасалари, ташкилотларида қонун ва дастурни бажаришда талайгина камчиликлар мавжуд. Бу ерда ташкил этилган Тил комиссияси фаолиятини талаб даражасида деб бўлмайди.

Мажлисда муҳокама этилган масалалар юзасидан аниқланган камчиликларни тезда бартараф этиш чора-тадбирлари белгиланди. Бу борада мутасадди раҳбарларга тегишли вазифа ва топшириқлар берилди. Шунингдек, жойлардаги айрим номларни ўзгартириш юзасидан тушган таклифлар бўйича фикр-мулоҳазалар билдирилди.

Комиссия мажлисида Президент Девони Давлат маслаҳатчиси Ў. Раҳматов, Олий Мажлис Раисининг ўринбосари А. Қосимов қатнашди.

(ЎзА)

(Давоми. Боши 1-бетда).

ЎЗБЕКИСТОН ПРЕЗИДЕНТИНИНГ ОЧИҚ-ОЙДИН МУЛОҲАЗАЛАРИ

Мисол учун, Ўзбекистон Президенти ҳамма нарсадан кўр-кўрона нусха олишни ўз давлати хавфсизлиги учун хатарлардан бири, деб ҳисоблайди. Тажриба — тайёрланмаган омма онги учун бундай қадамнинг хавфли эканини кўрсатмоқда, деб ёзади у. Ҳатто жуда қизиқарли мулоҳазаларни ҳам ўқиймиз: анча тез ва можаросиз сиёсий эркинликни олиш мумкин — собиқ совет республикаларининг сиёсий мустақилликка эришуви бунга мисол бўла олади; иқтисодий эркинликка ҳам нисбатан тез эришса бўлади — буни биз Шарқий Осиёдаги саноати ривожланган мамлакатлар мисолида кўриб турибмиз; лекин давлат ичкарисида сиёсий эркинликларни таъминлаш — пухта ўйлаб, ҳар томонлама ёндашишни, одамларнинг онгида узоқ муддат давомида мослашишни талаб қиладиган жараёндир.

Ғарб демократияси андозалари зўр бериб тарғиб қилинаётган ва маърифий мамлакатлар томон ҳаракатимиз гўёки онгли равишда секинлаштирилаётгани танқид қилинаётган бир пайтда бу гаплар биз учун жуда дадил янграйди, десам фикримга қўшилсангиз керак.

Муаллифнинг сиёсий куч сифатидаги мухолифатга оид мулоҳазалари шу жиҳатдан қизиқарлидир. У мухолифатнинг мавжудлигини демократик жамият учун мажбурий ва меъёрий ҳолат, деб ҳисоблайди. Бундай сўзларни машҳурми ёки унча машҳур эмасми — барча сиёсатчилардан эшитганмиз. Лекин ҳокимиятга қарама-қарши турган ҳар қандай кучни мухолифат деб аташ мумкинми? Ислом Каримов гўёки зимдан ана шундай саволни ўртага қўйиб, жавоб беради: йўқ, мухолифат деб ҳисоблаш мумкин эмас. Уруғчилик ва маҳаллийчилик манфаатларини кўзлаётган, ўзларини муносиб амалдан маҳрум қилинган деб нолиб, шу сабабли, давлат ва жамият олдида турган муаммоларни ҳал этиш жараёнида ҳокимият тузилмаларига қарши маърифий ва амалий мухолиф бўлиш ўрнига, мамлакатда амалга оширилаётган ҳамма ишларга "мухолиф" бўлиб турган жиззаки кишиларни соғлом мухолифат деб бўлмайди.

Китобда, умуман, демократия, жамиятни демократиялаш муаммоларига кўп эътибор берилган. Бу масалалар Ўзбекистоннинг тарихи ва ҳозирги тараққиётига татбиқан қараб чиқилган, албатта. Бироқ муаллифнинг кўп мулоҳазалари фикр йўналишининг кутилмаган томонга бурилиши билан илгари айтилган ва кўп марта такрорланган, шу сабабли сийқаси чиққан ибораларни танқидий идрок этишга мажбур қилади. Китобдан фақат битта парча келтираман. У бироз узунроқ туюлиши мумкин. Шунга қарамай, назаримда, бу парча ҳозирги вақтда юз бераётган жуда кўп иқтисодий ва сиёсий жараёнларни тушуниб олишга калит бўлади, Россиядаги бир қанча оммавий ахборот воситаларида Ўрта Осиёдаги бу мамлакатда амалга оширилаётган ўзгаришларнинг суръат ва йўналишлари тўғрисида босилган кўпгина танқидий мақолаларга жавоб бўлади.

"Ўз-ўзидан равшанки, — деб ёзади муаллиф, — сиёсий тузум тўла-тўкис амал қилишини ва унинг янада эркинлашувини таъминлаш учун уни ташкил этувчи ҳамма тузилмалар, яъни, мавжуд субъектлар — шахс, сиёсий институтлар, аҳолининг ижтимоий гуруҳ ҳамда қатламлари ва ҳоказолар тўлақонли фаолият кўрсатишига эришиш зарур. Шу сабабли, бунда ушбу жараённинг барқарорлигини таъминлаш зарурлиги назарда тутиладиган бўлса, сиёсий тузумни эркинлаштириш усулларини, унинг механизмини ва суръатларини ишлаб чиқиш ғоят муҳим аҳамият касб этади. Сиёсий тузумнинг ҳар бир бўлаги, ҳар бир даражаси ривожланиш ва эркинлаштириш стратегиясини ишлаб чиқишда алоҳида ёндашувни талаб қилади. Сиёсий ҳаётни эркинлаштиришда шошқалоқликка йўл қўйиш, изчиллик бўлмаслиги олдиндан айтиб бўлмайдиган хавфли оқибатларни келтириб чиқариши мумкин".

Китобдан яна бир парча келтираман: "...бизнингча, ҳуқуқий, иқтисодий, ижтимоий-сиёсий жиҳатдан тайёр бўлмаган заминда демократиянинг барча тамойилларига — эркин сайловга, сўз эркинлиги, уюшмалар, йиғилишлар эркинлиги ва шу кабиларга "яшил йўл" очиб берсак, ҳақиқий демократияни бўғиб қўйиш хавфи юзага келиши ҳам мумкин".

Менимча, ўзи раҳбарлик қилаётган давлат чиндан ҳам демократик давлатга айланиши учун ҳамма ишни қилаётган инсонгина бундай "антидемократик" мулоҳазаларини очиқ-ойдин баён қила олади. Дарвоқе, бўлажак сайловни кутиб яшаётган республикамиздаги ҳозирги сиёсий вазиятда ҳақиқатан ҳам Бошқирдистон фуқароларининг фаровонлиги тўғрисида ўйлайдиган бўлсак, китобдан келтирилган сўнгги парчани тез-тез эслаб туриш фойдадан холи бўлмайди.

Ўтган йилнинг кузида амалий ташриф билан Ўзбекистонда бир неча кун бўлдим. Сўнгра сафар таассуротларимни республикамиз газеталаридан биридаги мақоламда баён қилиб бердим. Ўшанда айтилган гапларга ҳозир шуни илова қилишим мумкинки, Россиядан фарқли ўлароқ, Ўзбекистон бозор иқтисодиётига ўтиш пайтида жуда кўп муаммолардан холи бўлди ёки бу муаммоларнинг кескинлигини камайтира олди. Марказий Осиёдаги бу мамлакатда ҳам иқтисодиётни бозор изига солишда макроиқтисодий мувозанатга, пулнинг қадрсизланишини камайтиришга, пул миқдори ва давлат бюджетидаги камомадни чеклашга ҳаракат қилинди. Бироқ бу мақсадларга эришиш суръатлари ва усуллари Россиядагидан фарқ қилди. Ана шу фарқ туфайли ислоҳотнинг Ўзбекистон модели тўғрисида гапириш имкони пайдо бўлди. Ўзбекистонда ишлаб чиқаришнинг ҳалокатли равишда камайиб кетиши, турғунликка тушиши ва ишдан чиқиши, бунинг оқибатида тўланмаган қарзлар ва давлат қарзи ҳажмининг удда қилиб бўлмайдиган даражада ошиб кетиши, бюджетнинг мунтазам равишда ва тобора кўпроқ бажарилмай қолиши, аҳолининг аксарият қисмининг моддий аҳволи кескин ёмонлашуви ва қашшоқлашуви ҳисобидан макроиқтисодий мақсадларга эришишга ҳаракат қилинаётгани йўқ. Республика Президентининг китобида бу ҳақда яққол ва аниқ айтилган. Бу ерда иш ҳақи, пенсия ва нафақалар тўланмай қолиши муаммоси мумкин қадар камайтирилган.

Ислоҳотларни амалга ошириш бўйича Ўзбекистон йўлининг фарқи нимада? Ислом Каримов батафсил ёзади — бу фарқ бозор иқтисодиёти қарор топаётган шароитда мамлакат ичидаги товар ишлаб чиқарувчиларни қўллаб-қувватлашдир.

Бу — ислоҳотларнинг дастлабки босқичларида истеъмол бозорини бирмунча чеклашга мажбур қиладиган қийин йўл, албатта. Айни пайтда маблағ ва ресурслар иқтисодиёт таркибини қайта ташкил этишга, экспортга мўлжалланган маҳсулот ишлаб чиқариш учун илғор технология билан жиҳозланган замонавий база яратишга, ички бозорни мамлакатнинг ўзида ишлаб чиқарилган товарлар билан тўлдиришга сарфланди. Худди шу мақсадда мамлакат маблағлари ва қарз олинган маблағнинг кўп қисми, энг аввало, инвестицияга, республикага янги технологиялар ва техникани келтиришга сарфланмоқда. Бу сиёсат ҳозирнинг ўзидаёқ самара бермоқда: Асака шаҳрида автомобиль заводи, Бухорода нефтни қайта ишлаш заводи ишга тушди. Хорижий ҳамкорлар иштирокида ўнлаб тўқимачилик ва ип йигирув фабрикалари қурилди.

Бу ёндашувни бизнинг Россия воқелигимиз билан беихтиёр қиёслайди киши. Россияда ислоҳотларнинг дастлабки босқичида ички маблағ ва қарз олинган валюта ресурсларининг катта қисми истеъмол молларини импорт қилишни кенгайтиришга сарфланди. Натижада ўз товар ишлаб чиқарувчиларимиз ички бозордан беихтиёр сиқиб чиқарилди. Пировард натижада миллий саноат ва қишлоқ хўжалиги таназзулга учради, баъзан эса, бутунлай барбод бўлди.

Назаримда, бу мисолдан ўзимиз учун сабоқ олиш зарурати бор. Сўнгги йилларда республикамизнинг Ўзбекистон билан савдо-иқтисодий муносабатлари бироз сусайгани сир эмас. Энг аввало, пахта толаси барқарор етказиб берилмаётганлиги енгил саноатимизга кучли зарба бўлди. Ҳа, Ўзбекистон ўз мустақиллигининг дастлабки йилларида нефтни қайта ишлаш маҳсулотларига кўпроқ эҳтиёж сезган, биз бундан фойдаланиб қолган эдик. Лекин Бухоро нефтни қайта ишлаш заводи ишга тушганидан сўнг, Ўзбекистон ёнилғи учун четга қарам бўлмай қолди ва пахта толаси асосан эркин алмаштириладиган валютага сотила бошлади. Бундай вазиятда Қорақалпоғистонда Қўнғирот сода заводи қурилиши тўғрисидаги хабар бизни чуқур ўйга толдириб, ўзимиз ҳам шу тариқа қадамлар ташлашимиз лозимлиги тўғрисида мулоҳаза қилишга мажбур этмайдими?

Ҳозир Ўзбекистоннинг муайян қийинчиликларни бошидан кечираётган қишлоқ хўжалигида ҳам биз учун шубҳасиз қизиқарли бўлган кенг кўламли ўзгаришлар амалга оширилмоқда. Бу қийинчиликлар қишлоқда мутлақо янги тармоқларни - ишлаб чиқариш ва ижтимоий инфратузилмаларни, коммуникация тармоқларини, замонавий маиший ва сервис хизматини барпо этиш ҳисобига бартараф қилинмоқда. Хизмат кўрсатиш соҳаси тегишлича ташкил этилса, қишлоқдаги барча киши иш билан таъминланибгина қолмай, қишлоқ қиёфаси, қишлоқдаги турмуш маданияти тубдан ўзгариб кетади, дейди ишонч билан китоб муаллифи.

Мен бугун газетхонларга тақдим этаётган китобнинг қиммати — унинг таниқли сиёсатчи, таъбир жоиз бўлса, Шарқ дарвозаси ҳисобланган давлат раҳбарининг фикрлари, ғоялари ва мулоҳазалари билан танишиш имконини беришидагина эмас. Китоб ҳозирги вақтда мустақил Бошқирдистон мустаҳкам алоқа ўрнатган бу ажойиб мамлакатнинг келажаги тўғрисида аниқ тасаввур бериши билан ҳам қимматлидир.

З. ТИМЕРБЎЛАТОВ,
Бошқирдистон Республикаси Ташқи алоқалар ва савдо вазирининг ўринбосари.

("Советская Башкирия" газетасининг 1998 йил 4 май сонидан олинди).

Мулоҳаза

ОЛИЙ ТАРИХИЙ ТАЪЛИМ ЗАРУР

Ватан тарихининг халқ ва миллат тақдирида тутган ўрнига Президентимиз юксак баҳо бериб «Ўз тарихини билмаган халқнинг келажаги ҳам бўлмайди», — деган эдилар.

Ижтимоий гуманитар фанлар ҳозир ислоҳот талабларига жавоб бера олмай, орқада қолаётгани маълум. Бу «Кадрлар тайёрлаш Миллий дастури»да ҳам алоҳида кўрсатилди. Масаланинг мураккаб томони шундаки, ҳозирда ўқитилаётган фанларнинг ҳар бирини мутахассис кадрларда ҳар томонлама комилликни таъминлай олувчи ўрни ҳисобга олинмоғи ва уларнинг ўзаро уйғунлашуви, мутаносиблиги таъминланмоғи керак. Буни шунинг учун айтаяпмизки, ҳозирги кунда олий ўқув юртларида «Фалсафа», «Марказий Осиё халқлари фалсафаси тарихи», «Диншунослик», «Маданиятшунослик», «Ўзбекистонда демократик жамият қуриш назарияси ва амалиёти» каби бир қатор фанлар ўқитилади. Афсуски, бу фанлар мазмунан жиддий ислоҳотга эҳтиёж сезиб турибди. Уларда бир-бирларини такрорлаш ҳоллари мавжуд. Иккинчидан, уларда Ўзбекистон тарихини у ёки бу ҳолда мослаштириб ва ҳатто мослаштирмай айнан кўчирилган. Масалан, «Маданиятшунослик»ни «Маданият тарихи» дарслигидан фарқлаб бўлмайди. «Фалсафа»дан тузилган бир дастурда унинг биринчи бўлимидаги 11 та мавзудан 5 тасида Ўзбекистон тарихи ҳақида гапирилади.

Шуни ҳам айтиш кераккки, мавжуд дарсликларда тарихий воқеликларга нотўғри ёндашишлар ҳам кўзга ташланади. Масалан, «Фалсафа»дан тузилган бир дастурда жадидчилик «XX аср бошларида пайдо бўлган» дейилса, иккинчисида «XX асрнинг биринчи чорагида» деб ҳар хил кўрсатилади. Шунингдек, бу дастурларнинг бирида фалсафа фани уч бўлим ва 22 мавзуга, иккинчисида эса беш бўлим, 24 мавзуга бўлинган. Учинчисида 16 мавзуга ажратилган. Нима учун шундай? Бу дастурларда мавзулар шахсий нуқтаи назарлар асосида танлангани аниқ сезилиб турибди. Ёки «Фалсафа ва хусусий фанлар (?), уларнинг ўзаро муносабатлари» деган фикрни қандай англамоқ керак? Бундай мантиқсизликларга дастурларни русчадан ўзбекчага ағдаришдаги эҳтиётсизликлар сабаб бўлган бўлса керак.

«Ўзбекистонда демократик жамият қуриш назарияси ва амалиёти» курси аслида, Ватанимизнинг энг янги тарихидир. Умуман олганда, Ватанимиз тарихи энг қадимги даврлардан XIX аср ўрталаригача ва ундан кейинги ҳозиргача бўлган даврларни ўз ичига олган икки босқичда алоҳида-алоҳида ўқитилиши керак.

Ўзбекистон тарихини олий таълимда ўқитишда эса, назаримизда, қуйидагиларга эътибор бериш мақсадга мувофиқдир. Аввало, унинг маданият, дин ва бошқа соҳа тарихларига бўлинишига бутунлай барҳам бериб, бутлаб олиш керак. Иккинчидан, Ўзбекистон тарихини одатдагидай хронологик босқичлар асосида ўқитиш афзал. Бироқ бунда унинг жаҳон тарихида тутган ўрни, унга эса жаҳон тарихининг таъсири масаласига алоҳида эътибор берилиши лозим. Учинчидан, умумий ўрта , ўрта махсус таълим соҳаларидаги педагогик талаблардан фарқли равишда, олий таълим босқичида Ўзбекистон тарихи илмий-далилий услуб асосида, чуқур мулоҳазалар билан бойитилган дарс бўлиши зарур. Яъни, бу босқичда талабаларга шунчаки тарихий билим эмас, балки тарихий илм берилмоғи мақсадга мувофиқдир. Олий таълимда тарих дарслари ўтилишида ҳам демократик давр талабларидан келиб чиқилса, яхши бўларди. Масалан, ҳозиргидек талабаларни маъруза тинглашга мажбурлаш усулидан воз кечиш мумкин. Бунинг ўрнига профессор-ўқитувчиларнинг муқобил усулдаги илмий маърузалари ёзилган махсус ленталар кафедралар ва кутубхоналарда сақланса, улардан хоҳлаган пайтда талабалар фойдаланиши мумкин.

Хуллас, олий таълим босқичида умумий олий тарихий таълим ёшлар маънавияти ва мафкурасининг такомили учун ғоятда зурурдир. Бунинг устига, тарихий таълимни олий таълимда ўқитишда жиддий ва дадил изланишлар олиб борилмоғи ҳозирги куннинг муҳим талабларидандир.

Сотимжон ХОЛБОЕВ,
доцент.

КЕКСАЛАРИ ЭЪЗОЗДА

Кексалик — қувончли палла бўлмаса-да, бу ёшга кирган ҳам бор, кирмаган ҳам. Кўксидаги оқ соқолига ҳавас билан боқадиган нуронийларимизни ҳам бизга бир умр боғлаб берганмас. Ўтаётган ҳар бир кунимиз қадрига етишимиз зарурлигини англаган Шавкат Сатторов хайрли юмушнинг уддасидан чиқди. Самарқанд шаҳридаги «Даҳбед» кўчасида «Ибн Сино» номи билан аталувчи ташхис ва даволаш маркази ишга туширилди. «Шуҳрат-С» савдо-ишлаб чиқариш фирмаси шифо масканини Сиёб туманида истиқомат қилувчи уруш қатнашчиларига совға қилди. Бу ерда уруш фахрийларига бепул хизмат кўрсатилмоқда. Етти кабинетнинг барчаси замонавий техник ва тиббий ускуналар билан жиҳозланган.

— Бизни алқаганларни Парвардигор суйсин, — деб дуо қилишмоқда бу ерда дардига малҳам топаётган нуронийлар. Албатта, бу дуоларнинг эгаси «Шуҳрат-С» фирмаси аъзоларидир.

Гули ЧЕҲРА.

МАСЛАГИ БИР, МАҚСАДИ БИР

Тўрақўрғон туманидаги «Ғайрат» жамоа хўжалиги ерлари асосан қир-адирлардан иборат. Шу туфайли хўжаликдаги мавжуд 1200 гектар ернинг 80 фоизи насослар орқали суғорилади. Табиийки, ҳозир насослар тақчил, қолаверса, нархи осмонда. Бир товуққа ҳам дон, ҳам сув керак. Бироқ «Ғайрат»чилар бундан ташвиш тортмайди. Чунки улар вилоят электр насосларидан фойдаланиш бошқармаси хизматига қаттиқ ишонадилар. Бошқарма ҳалигача хўжаликка бирон марта бўлса-да, панд бергани йўқ. Негаки, уларнинг маслаги ҳам, мақсади ҳам бир: далалардан юрт ризқи — мўл-кўл ҳосил олиш.

СУРАТДА: «Ғайрат» сув насос станциясининг электриги Жамшид Юсупов.

Тоҳиржон ҲАМРОҚУЛОВ олган сурат.

Ажабо!

ЗАР ҚАДРИГА ЗАРГАР ЕТАДИ, БИНО ҚАДРИГА-ЧИ?!

Риштоннинг Воҳим қишлоғида бундан ўн уч йил муқаддам 725 ўринга мўлжалланган мактаб биноси қурилган эди.

— Бундан нафақат воҳимликлар, балки Бўжай, Бўстон қишлоқлари аҳолиси ҳам қанчалар қувонганди-я, — дея хабар беради куйинчак журналист Асадулло Солиҳ. — Салкам уч гектар майдонни ўз ичига олган икки қаватли бино республика Енгил саноат уюшмасига қарашли «Турон» ҳиссадорлик жамиятига ўтди-ю, умидлар саробга айланди. Воҳимликлар беш йилдан буён ташландиқ аҳволга тушиб қолган бинони мактабга қайтариш илинжида юришса, айрим нокас кимсалар эса уни талон-торож қилиш пайида.

«Зар қадрини заргар билади», дейишади. Айтишларича, туман ҳокимининг асл касби бинокорлик экан. Ажабмас, бинокор бинонинг қадрига етса...

СЕССИЯДАН КЕЙИНГИ ЎЙЛАР

ЭЪТИҚОДЛИ, ОҚИБАТЛИ БЎЛАЙЛИК

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Дин ишлари бўйича қўмита раиси Шарофиддин МИРМАҲМУДОВ билан суҳбат

- *Дину диёнатнинг қонуний кафолати*
- *Виждон эркинлиги қонунига риоя қилишни ўрганайлик*

— Республика Олий Мажлисининг XI сессиясида «Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида»ги Қонун янги таҳрирда қабул қилинди. Қўмита раиси, жамиятнинг бир аъзоси сифатида янги Қонунга муносабатингиз?

— Бисмиллоҳир Раҳмонир Раҳийм!

Аввало, таъкидлашим жоизки, дунёнинг бирон-бир мамлакатида динга эътибор-эъзоз, ҳурмат, диндорларга эҳтиром, иймон-эътиқоднинг эркин-эмин ривожланишига хайрихоҳлик, ёрдам, дин арконларини адо этишга кенг имкониятлар яратиш мустақил Ўзбекистонимиздагидек баравж эмас. Турли диний ташкилотлар равнақига қаратилган янги Қонун қоидалари ҳам, муҳтарам Президентимиз Ислом Каримов жанобларининг дин ва диндорларга кўрсатаётган эзгу марҳаматлари ҳам фикримизнинг аён далилидир. Бундай савобли саъй-ҳаракатлар юртимизда динга эътиқод қилувчи фуқароларнинг бир-бирларига нисбатан, айни вақтда ҳар хил диний ташкилотлар ўртасида тотувлик ва ҳурматнинг қарор топишига ёрдам беради, иншооллоҳ.

Энди Қонуннинг янги таҳрирда қабул қилинишига келсак, ўз вақтида амалга оширилган зарур тадбир айни муддао бўлди. Сабаби, Ўзбекистон Республикасининг амалда бўлиб келган «Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида»ги Қонуни 1991 йилда қабул қилиниб, унга 1993 йилда ўзгартиришлар киритилган Қонун асосига қурилган эди. Қонун қабул қилингандан буён республикамиз ҳаётида талайгина тарихий, улуғвор ўзгришлар содир бўлди. Аллоҳга шукрлар бўлсинким, давлатимиз тетапоялик давридан эсон-омон ўтиб олиб, балоғат сари қадамлар қўйди.

Мамлакатимизнинг маънавий, тарихий, маърифий, диний ҳаётида ҳам қатор ўзгаришлар юз берди. Ҳаётнинг барча жабҳаларида бўлгани каби, маънавият соҳасида ҳам қонун устуворлигини таъминлаш ва мустаҳкамлаш эҳтиёжи тобора сезила бошлади. Ана шуларни эътиборга олган ҳолда Қонуннинг янги таҳририни қабул этилиши зарурат эди. Айтиш жоизки, Қонуннинг янги таҳририни тайёрлаш жараёнида нафақат қонуншунослар, балки мазкур Қонундан бевосита манфаатдор бўлган ташкилотлар, жумладан, Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Дин ишлари бўйича қўмита, Ўзбекистон мусулмонлари идораси, Рус православ черкови ва жамоатчилик вакиллари, олимлар, амалиётчи диндорлар ҳам иштирок этдилар.

Унинг асосий мақсади ҳар бир шахснинг виждон эркинлиги ва диний эътиқод ҳуқуқини, динга муносабатидан қатъи назар, фуқароларнинг тенглигини таъминлаш, шунингдек, диний ташкилотларнинг фаолияти билан боғлиқ муносабатларни тартибга солиб туришдан иборатдир.

Бу муҳим ҳужжатнинг қиммати яна шундаки, у фуқароларнинг динга нисбатан ўз муносабатларини аниқлашга ва тўғри, холис ифодалашга ёрдам беради, ҳеч қандай тўсиқсиз динга эътиқод қилиш ҳамда диний маросимларни бажо келтириш, шунингдек, диний жамоаларнинг фаолияти билан боғлиқ муаммоларни қонуний ҳал қилиш ҳуқуқларини таъминлайди.

— Ижозатингиз билан, шу ўринда яна бир масалага ойдинлик киритсак. Мазкур Қонуннинг мустақил Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, инсон ҳуқуқлари, манфаатлари ҳимоясига қаратилган қатор қонунлар билан муштараклиги динни, айниқса, инсонни қадрлашда маънавий ўлчовларни ишга солишни теранлаштиради, шундайми?

— Айни шундай. Мазкур Қонун ўзининг моҳият эътибори билан истиқлолнинг ўтган даврида қабул қилинган фуқароларимизнинг ҳақиқий эркинлигини таъминловчи жаҳон андозалари даражасидаги қонун-қоидаларга, ҳуқуқ ва бурчларини баён этувчи Ўзбекистон Республикаси имзолаган халқаро ҳуқуқ доирасидаги барча ҳужжатларнинг мазмунига ҳамоҳанг бўлиб, айни пайтда жамиятимиз ҳаётининг ўзига хос хусусиятларини тўлалигича ҳисобга олади. Янги тараққиёт талабларига жавоб беради.

Масалан, Қонуннинг тўртинчи моддасида, «Фуқароларнинг динга муносабатига қараб уларнинг ҳуқуқларини ҳар қандай чеклаш ва уларга бевосита ёки билвосита имтиёзлар белгилаш, душманлик ва адоват уйғотиш ёхуд уларнинг диний ёки даҳрийлик эътиқоди билан боғлиқ ҳис-туйғуларини ҳақоратлаш, диний зиёратгоҳларни оёқ ости қилиш қонунда белгиланган жавобгарликни келтириб чиқаради», деб ёзиб қўйилган. Бу — адолатли, гўзал ҳаётга интилаётган республикамиз раҳбариятининг олижаноб ва халқимизнинг пок нияти мевасидир. Таассуфки, фуқароларга, динга шундай кенг йўл очилган мамлакатимизда баъзи нопок одамлар ўз манфаатларини ўйлаб, ваҳҳобийликнинг ножўя шиорларини ўзларига байроқ қилиб олиб, тинч-осойишта ҳаётимизга раҳна солмоқчи бўлмоқдаларки, бундай ношукрчиликка, нонкўрликка асло йўл қўйиб, чидаб бўлмайди.

1991-1992 йиллардаги шарт-шароитни ҳаммамиз яхши эслаймиз. Шуни рўй-рост тан олишимиз керакки, йўлбошчимизнинг оқилона сиёсат юритганликлари туфайлигина биз Тожикистон офатини четлаб ўта олдик. Ўшанда ички ва ташқи мухолифларимиз ислом давлати қуриш ғоясини бизга сингдирмоқчи, қардош қўшни давлатлар билан бизнинг орамизда диний ва миллий низоларни келтириб чиқармоқчи бўлган эдилар. Ана шундай бир шароитда ва аввалги қонуннинг заиф томонларидан фойдаланган ҳолда жамиятимиз учун ёт бўлган баъзи бир диний секталар ва диний ташкилотлар рўйхатдан ўтиб олишга муваффақ бўлдилар ва ҳозирги кунга қадар фаолият юргизиб келдилар.

— Эндиликда янги Қонун асосида турли-туман дин вакилларига муносабат қандай бўлади?

— Биз Ўзбекистонда асрлар давомида диний асосда ҳеч қачон қирғинбаротлар содир бўлмаганлиги билан ҳақли равишда фахрланамиз. Лекин айни пайтда, қўштирноқ ичидаги инсон ҳуқуқларини рўкач қилиб , бир диндаги диндорларни бошқа динларга, хусусан, турли секталарга киришга тарғиб қилаётганларга қарши бўлиб келганмиз. Қонуннинг бешинчи моддасига: **Бир диний конфессиядаги диндорларни бошқасига киритишга қаратилган хатти-ҳаракатлар (прозелитизм) ман этилади,** деган таъкиднинг киритилганлигини қўллаб-қувватлаймиз.

— Наманган ва Андижон вилоятларида ўтган йилнинг охирида рўй берган кўнгилсиз воқеаларнинг замирида фарзандларимизнинг тарбиясида йўл қўйилаётган камчиликлар ҳам ётганлигини мамлакатимиз раҳбари XI сессияда сўзлаган нутқларида таъкидлаб ўтдилар.

«Илмсиз — дин бўлмас», деб таъкидлайдилар диёримиздан чиққан буюк алломаларимиз. Турли табақа ва ёшлар илмсизликдан, Ислом нималигини, унинг тарихини, асоси ҳам арконларини билмасликдан адашаётганга ўхшамайдими?

— Шу боис Қонунда диний таълим масалаларига ҳам кенг ўрин ажратилган. **«Диний ташкилотларнинг марказий бошқарув органлари руҳонийлар ва ўзларига зарур бўлган диний ходимлар тайёрлаш учун диний ўқув юртлари тузишга ҳақли»,** деб ёзиб қўйилган Қонуннинг 9-моддасида. Барча диний таълим муассасалари Адлия вазирлигида рўйхатдан ўтишлари ва лицензия олишлари керак. Диний ўқув муассасаларида дарс бериш ҳуқуқи махсус диний таълим (тайёргарлик) олган шахсларгагина берилади. Хусусий тартибда диний таълим бериш ман этилади. Ўйлаймизки, Қонуннинг янги таҳририда диний таълимнинг сифати ва самарадорлигини ошириш учун етарли ҳуқуқий асос яратиб берилган ва айни пайтда фарзандларимизнинг онгини заҳарлаб, ақидапарастлик ғояларини сингдириш воситаси бўлган **ҳужра таълими** асосли ва адолатли равишда ман этилган.

Умуман, Қонун ўлкамизда олиб борилаётган диний фаолиятни такомиллаштиришга ёрдам беради. Жумладан, диний ташкилотларнинг низоми, рўйхатга олиш тартиби, уларнинг мулки ва ишлаб чиқариш фаолиятлари ҳақида ҳам батафсил маълумотлар берилган.

Қонуннинг 14 моддасида: **«Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг (диний ташкилотларнинг хизматидагилар бундан мустасно) жамоат жойларида ибодат либосларида юришларига йўл қўйилмайди»,** деб ёзиб қўйилган. Биз ислом ақидапарастлиги, ваҳҳобийчилик таълимоти ҳамда ғояларининг ёшларимиз онгини заҳарлаётгани, мамлакатдаги фуқаролар тинчлиги ва тотувлигига таҳдид солаётгани ҳақида гапириб ўтдик. Республикада кейинги йилларда нафақат вилоятларда, балки пойтахт Тошкентда ҳам аёлларимиз ва қизларимиз орасида ҳижоб кийишга бўлган қизиқиш ортиб кетди. Ҳижоб деганда мен аҳолиси иқлим шароити туфайли (шамол, қум бўронлари) кўзларидан бошқа ҳамма аъзоларини беркитиб юришга мажбур бўлган мамлакатлардан олиб келинган кийимларни назарда тутаяпман. Аёллар ва қизларимизнинг миллий кийимлари ҳам Қуръон ва Ҳадисларда кўрсатилган талабларга тўла мос келади. Эътиқод қалбда бўлади. Уни ҳаётимиз, урф-одатларимиз учун ёт бўлган кийимлар кийиш билан кўз-кўз қилиш шарт эмас.

Жамоат жойларида ибодат кийимларида юрмаслик барча динларга эътиқод қилувчи фуқароларга таааллуқли эканлигини ҳам айтиб ўтиш жоиз. Кези келганда, уйма-уй юриб **даъват ва жиҳод** тарғиботи билан шуғулланаётган, тўй ва маросимларда олдиларига қўйилган таомларни ҳаром деб айтишгача бориб етаётган отинчаларга ҳам маслаҳатимиз: мазкур Қонунни яхшилаб ўрганиб, тегишли хулосалар чиқариб олсинлар. Юртимизда ҳамма замонларда отинлар кулфат тушган хонадонларга маънавий мадад бериш билан шуғулланиб келганлар ва шунга мос равишда ҳурмат-иззатда бўлганлар. Ҳозир эса баъзи отинларнинг қилаётган ишлари на қонунга, на маънавий урф-одатларимизга мос келади. Менимча, жамоат ташкилотлари, хусусан, Республика Хотин-қизлар қўмитаси бўлимлари, маҳалла қўмиталари отинларимизнинг фаолиятига кўпроқ эътибор ажратсалар, катта ёрдам қилган бўлардилар.

— «Виждон эркинлиги ва диний ташкилотлар тўғрисида»ги Қонуннинг 19-моддасида диний адабиётлар ва диний мақсадларга мўлжалланган буюмлар ишлаб чиқариш, экспорт ва импорт қилиш шартлари белгилаб берилган. Эътиборингизни ана шу диний адабиётлар мавзусига жалб қилишни истар эдим.

— Мустақиллик эълон қилингандан бери ва айниқса, сўнгги йилларда диний адабиётларни тайёрлаш ва нашр қилиш кўп жойларда назоратдан қолиб келаётгани рост. Натижада муаллифлари номаълум бўлган, ислом ақидалари турлича, баъзи ҳолларда зид йўсинда тушунтирилган, баъзан жамиятимиз учун ёт бўлган мазҳабларга тааллуқли бўлган, хусусан, ислом ақидапарастлиги ғоялари билан йўғрилган китоблар ҳам аҳолининг қўлига бориб тегаётган эди. Миссионерлик фаолияти билан шуғулланаётган баъзи секталар эса, республикамизда ўзларининг ёт ва зарарли таълимотларини тарғиб қилувчи китобларини ўзбек тилида нашр эттириб, тарқатишга уриниб юрдилар ва бунга қисман муваффақ ҳам бўлдилар. Қонуннинг прозелитизм ва миссионерлик фаолиятини ман этувчи ҳамда диний нашрларни тайёрлаш ҳамда тарқатиш меъёрларини белгилаб берувчи моддалари бу хилдаги уринишларга барҳам беради ва жамиятимизни соғломлаштириш жараёнига ҳисса қўшади, деб умид қиламиз.

— Қонун қабул қилинди. Унинг фуқароларимизнинг манфаатлари йўлида, жамиятимизнинг маънавий соғломлиги йўлида хизматлари беқиёс бўлажаги шубҳасиз. Лекин ушбу Қонуннинг ҳаётга оғишмай татбиқ этилишини таъминлаш барчамизнинг бурчимиз, барчамизнинг ишимиз, албатта. Бу борада Дин ишлари бўйича қўмита кўзлаётган режалар ҳақида ҳам гапириб берсангиз?

— Очиғини айтсам, тан олишимиз керакки, бу соҳада ишлаб чиққан ва амалга оширишни мўлжаллаётган ишларимизни аввалроқ, кенгроқ ва қатъийроқ рўёбга чиқаришимиз керак эди. Биз бу борада ишни диний ташкилотлар ўртасида, масжид, мадрасаларда, жамоат ўртасида янги Қонун қоидаларини, Ўзбекистон Президентининг тегишли фармонларини кенг тушунтиришдан бошлаб юбордик. Диний ташкилотларнинг хайрия ва тинчликни, осойишталикни таъминлашга қаратилган ишларини мувофиқлаштиришга алоҳида эътибор қаратдик. Республикамиз фуқароларининг диний маросимларни адо этиш эркинлиги борасидаги конституцион ҳуқуқларига, низом, қонун-қоидаларга амалда қандай риоя қилинаётганлигини ҳар жиҳатдан ўрганишга киришилди. Диний ташкилотларнинг халқаро алоқаларини амалга оширишда, халқаро диний тадбирларни ташкил этиш ва ўтказишда фаол қатнашиш, турли диний ташкилотлар, диний уюшмалар ва ҳокимият органлари ўртасидаги масалаларни адолатли, қонуний ҳал қилишда ёрдам кўрсатиш муддаомиздир. Ҳаёт ўз навбатида янги-янги вазифаларни илгари суриб туради. Биз Оллоҳдан мадад сўраб, барчасини баҳоли қудрат бажаришга интилаверамиз.

— Савобли ишларингизда муваффақиятлар тилаб қоламиз.

Расул РАҲМОНОВ
суҳбатлашди.

ФАРМОН ВА ИЖРО

Шартнома шартлари қандай бажарилмоқда?

«ФЬЮЧЕРС» РАСМИЯТЧИЛИКНИ ЁҚТИРМАЙДИ

Маълумки, шу йилнинг мартида «Хўжалик юритувчи субъектларнинг иқтисодий ночорлиги ва шартнома мажбуриятларининг бажарилиши учун мансабдор шахсларнинг жавобгарлигини кучайтириш тўғрисида» Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони эълон қилинган эди. Унда асосан маҳсулот тайёрловчи билан етиштирувчи ўртасида тузилган фьючерс шартномаси шартларининг бажарилишини таъминлаш хусусида гап кетади. Ушбу Фармоннинг ижроси бўйича Жиззах вилояти адлия бошқармаси топшириғига кўра, Пахтакор туман нотариал идораси раҳбари У.Рўзиқулов бошлиқ гуруҳ Зафаробод туманида текшириш ўтказди. Биз у кишидан ушбу текшириш якуни ҳақида гапириб беришни сўрадик.

— Бугунги кунда мамлакатимизда деҳқон-фермер хўжаликларини ривожлантиришга эътибор катта, — дейди Убайдулла ака. — Шу боис текшириш жараёнида шу соҳани қамраб олишга ҳаракат қилдик. Туманда жами 158 та хўжалик юритувчи шундай субъект мавжуд экан. Улардан 23 таси фақат дон, 48 таси пахта ва дон, 87 таси пахта етиштириш учун туман пахта тайёрлаш заводи, дон қабул қилиш корхонаси билан шартнома тузган. Масалан, 71 та фермер хўжалиги бошлиқлари 1961 тонна дон етиштириш учун ўн етти ярим миллион сўмликдан зиёд шартномага қўл қўйишган. Ўртадаги шартга кўра, тайёрловчи ўтган йилнинг октябрь, ноябрь ойларида ва шу йилнинг биринчи чорагида фермерларга умумий маҳсулот нархининг 40 фоизи миқдорида аванс пули бериши керак эди. Афсуски, бу шарт бажарилмади. Бундан ким манфаатдору, ким зарар кўрди, деб сўрашингиз мумкин. Албатта, фермер жабрланди-да. Чунки у шартномада кўрсатилган маблағни ололмагандан кейин кузги-қишки дала ишларини ўз вақтида бажара олмайди, 1998 йил ҳосилини тўлиқ етиштиришга кафолат бўлмайди.

Ёки пахта етиштирувчи 135 та фермернинг ишини таҳлил қилиб кўрайлик. Улар пахта тайёрлаш заводи билан 6250 тонна хомашё топширишга фьючерс шартномаси тузишган. Шартномалар амалдаги Низомга кўра, йил бошида имзоланган бўлсада, уларда расмиятчилик жуда катта. Барча шартномаларда фақат топшириладиган маҳсулот миқдори кўрсатилган, холос. Унинг сифати, нархи, тола чиқими, шартнома баҳоси, тўланадиган маблағ миқдори, тўлов муддати каби энг керакли моддалар кўрсатилмаган.

Фьючерс шартномаси талабига кўра, тайёрловчи шартнома имзолангандан ўн кун ўтгач, ўн беш фоиз миқдорида аванс пули ўтказиши зарур. Бу суммадан солиқ олинмаслиги, дебитор-кредитор қарзлар, ҳисобдаги бошқа тўловлар тўланмаслиги керак. Ўша аванс хўжаликнинг ҳисоб рақамига келиб тушгунча фермернинг розилигисиз банк ссудалари бўйича қарзларга ҳам тўланмаслиги керак эди. Бироқ ушбу шартнома шартларини бажариш қўпол равишда бузилиб, фермерлар манфаатига путур етказилган.

Тўғри, тайёрловчи томонидан шартнома шартлари қисман бажарилаётганини тан олиш керак. Аммо фермерларга асосий хизмат кўрсатувчи «Пахтабанк»нинг туман бўлими раҳбарлари Фармон талаби ва шартнома шартларини менсимаган ҳолда фермерлар розилигисиз уларга тегишли маблағларни улар билан ҳеч қандай шартнома тузмаган, алоқаси бўлмаган ташкилотларга ўтказиб юборган. Масалан, тайёрловчи томонидан шу йилнинг биринчи чорагида етиштириладиган маҳсулот умумий қийматининг қирқ беш фоизи, яъни 54 миллион 843 минг сўмдан зиёд маблағ фермерлар ҳисоби рақамига тушиши шарт бўлса-да, ўн миллион уч юз олтмиш минг сўм ўтказилган. Фермерларнинг икки миллион сўмлик «ҳақи» ҳеч бир шартномасиз, тўлов топшириғисиз, розиликсиз туман фермерлар уюшмасига, салкам яна шунча маблағ туман машина-трактор паркига, яна бир миллиондан зиёди бошқа бюджет ташкилотларига бериб юборилган.

Оқибатда фермер хўжаликлари ночор аҳволга тушиб, фақат ишлаб чиқаришга сарфлаши кўзда тутилган аванс пули миқдорининг бешдан бир қисмини ҳам ололмай, экинлар парваришида, ҳосил етиштиришда қийналиб қолишаяпти.

Хулоса қилиб айтганда, туманда Қонун талаблари, шартнома интизомига риоя қилинмай, деҳқон манфаати биринчи ўринга қўйилмай, ҳамон юқоридан берилган топшириққа бўйсуниш, буйруқбозлик, расмиятчилик оз бўлса-да давом этаяпти. Аниқ қилиб айтганда, фьючерс ёки контрактация шартномаси икки томон манфаатини бирдек ҳимоя қилиши, кўрсатма ёки расмиятчилик асосида тузилмаслиги лозим. Бу интизомни эса фермер-деҳқон хўжаликларига шартнома асосида ва назорат тартибида хизмат кўрсатаётган барча идора, корхона маъмурияти пухта ўрганса ёмон бўлмасди.

«Халқ сўзи» мухбири Ҳ.НАБИРАЕВ суҳбатлашди.

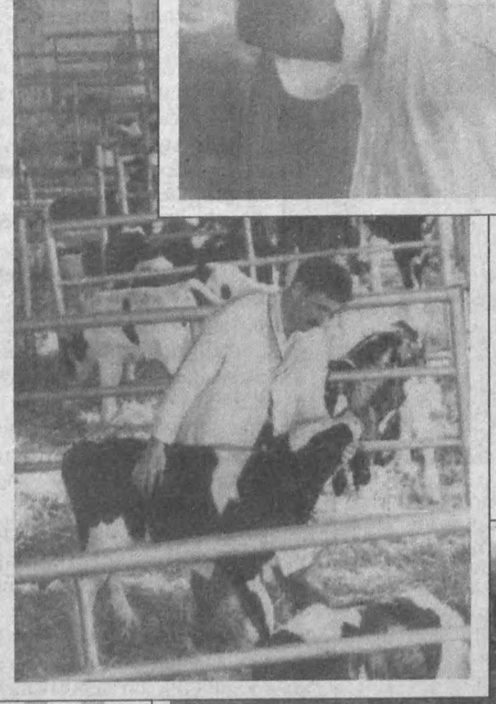

ЁРДАМЧИ ХЎЖАЛИК — КОНИ ФОЙДА

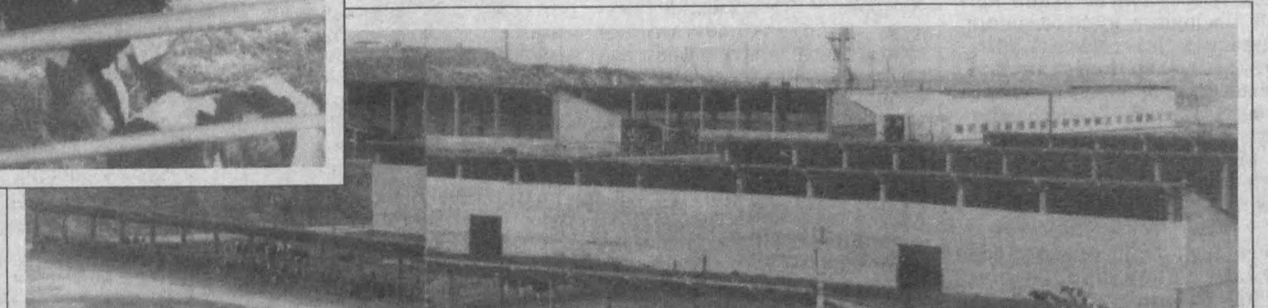

Олмалиқ тоғ-металлургия комбинати қошидаги ёрдамчи хўжалик — сут-товар фермасида Голландиядан келтирилган сигирлар парваришланади. Уч йил мобайнида уларнинг сони 2,5 бараварга ошди. Мавжуд 230 бош сигирнинг ҳар биридан кунига 25 килограммдан «оқ чашма» соғиб олинаётир.

Шу туфайли бу ерда Исроил технологияси асосида сут заводи ҳам қурилди. Заводдаги барча ишлар механизациялашган. Тайёрланаётган қаймоқ, пишлоқ ва бошқа маҳсулотлар болалар боғчаларига, профилакторий, ишчилар ошхонаси, комбинатнинг фирма дўконларига пешма-пеш жўнатиб турилади.

СУРАТЛАРДА: заводнинг цех бошлиғи Людмила Чагай ва оператор Виктор Жигунов сутнинг ёғлилик даражасини назоратдан ўтказмоқда; фермадаги бузоқхона; комбинатнинг чорвачилик мажмуи.

Р. НУРИДДИНОВ (ЎзА) олган суратлар.

ИШГА ЖОЙЛАШТИРИШ МУАММОЛАРИ ҲАЛ ЭТИЛАДИ

Андижонда бўш иш жойлари ярмаркаси ўтказилди. Унда вилоятдаги икки юзга яқин корхона, ташкилот ва муассаса 1200 дан ортиқ иш жойини таклиф этди. Ярмарка шаҳар меҳнат биржаси ҳамда "Камолот" ёшлар жамғармаси шаҳар бўлимининг ташаббуси билан уюштирилди.

Олти юз нафардан ортиқ, асосан, аҳоли зич жойлашган вилоят марказида яшовчи ишсиз ёшлар ярмарка хизматидан фойдаланди. Шулардан 210 киши дарҳол ишга жойлаштирилди, ўнлаб киши касб ўрганиш курсларига юборилди, қолганлари эса ўзлари яқин вақт ичида ишга кирмоқчи бўлган меҳнат жамоаларининг вакиллари билан келишиб олдилар.

Ярмаркада "Холис" ишлаб чиқариш-савдо фирмаси, 3-қурилиш бошқармаси, "Андижонвилоятқурилиш" акциядорлик жамияти, юкларни турли мамлакатларга ташиб бериш билан шуғулланадиган автокорхона, "Ўз-Донг-Янг-Ко" Ўзбекистон-Корея қўшма корхонаси бошқа корхоналарга нисбатан кўпроқ кишини ишга таклиф қилди.

Ярмарка пайтида шаҳар корхоналарида ишлаб чиқарилаётган саноат маҳсулотлари ва халқ истеъмол моллари кўргазмаси ҳам ўтказилди.

К. НИЗОМОВ, ЎзА мухбири.

ДЎСТЛИКНИНГ «КУМУШ ТОЛА»СИ

Бу йилги пилла мавсумида Дўстлик тумани меҳнаткашлари 550 қути қурт уруғи парвариш қилдилар. Сара уруғлик ва астойдил меҳнат яхши самара берди: бугунгача ҳар қути қурт уруғидан 63 килограммдан сифатли хомашё тайёрланиб йиллик режа ошириб бажарилди. Бу муваффақиятга ҳосилдорликни 80-85 килограммга етказган Қосим Раҳимов номли ширкатлар хўжалигидан Ҳавохон Мадумарова, Холдорой Бахтибоева, Ўғилой Эгамбердиева, «Оқолтин» хўжалигидан Ҳикматой Оқйўлова, Ўктамхон Эшмуродова, «Дўстлик» жамоа хўжалигидан Муҳаббат Ашурова, Умида Узоқова, Саодат Жўраева каби моҳир пиллакорлар салмоқли улуш қўшдилар.

Туман пиллакорлари режага қўшимча яна 15 тонна «кумуш тола» топшириш ниятида меҳнат қилишаяпти.

Иброҳим ЖОНУЗОҚОВ.

ЎРИМ ТЕХНИКАСИ МАВСУМГА ШАЙМИ?

Қашқадарёда ғалла ўрим-йиғимига қизғин ҳозирлик кўрилмоқда. Ўрим-йиғим мавсуми арафасида зарур техника ва транспорт воситалари шайлигини кўрикдан ўтказиш анъанага айланган. Куни кеча Қарши ва Ғузор туманларида таъмирдан чиқарилган техника иш сифати махсус комиссия текширувидан ўтказилди. Аниқланган камчиликларни тезда бартараф этиш тадбирлари белгиланди.

Кўрикда вилоят ҳокими О. Пармонов қатнашди.

(ЎзА).

ЕТТИ ИҚЛИМ САДОСИ

Озарбойжон халқи бу юбилейни 28 май куни нишонлайди. Миллий байрам арафасида «Жаҳон» ахборот агентлиги мухбири Озарбойжон Республикасининг Ўзбекистондаги Фавқулодда ва Мухтор элчиси Ойдин АЗИМБЕКОВ билан учрашди.

ОЗАРБОЙЖОН РЕСПУБЛИКАСИ — 80 ЁШДА

— Бу йил ушбу кун мамлакатда жуда кенг шоду хуррамлик билан нишонланади. Юбилей тантаналари халқнинг руҳини кўтаришга, давлатда барқарорликнинг мустаҳкамланиши учун хизмат қилади, — деб суҳбатни бошлади жаноб О. Азимбеков.

1918 йилнинг майида радиостанция ва газеталар Озарбойжон суверенитети тўғрисида жаҳонга хабар тарқатдилар. Аммо 1920 йилнинг апрелига келиб машҳур тарихий воқеалар силсиласида республика бошқарувининг демократик шакли тарихий саҳнани тарк этишга мажбур бўлди, мустақиллик ҳам қўлдан бой берилган эди.

1989 йилнинг 23 сентябрида биз собиқ Иттифоқ республикалари ичида биринчилардан бўлиб конституциявий «Суверенитет тўғрисида» Қонунни қабул қилдик. Икки йил ўтиб Озарбойжон парламенти «Озарбойжон Республикаси давлат мустақиллигини қайта тиклаш тўғрисида» декларацияни ва конституциявий «Озарбойжон Республикаси давлат мустақиллиги тўғрисида» актни тасдиқлади.

1991 йилнинг ноябридан Озарбойжон мустақиллиги халқаро жамоатчилик томонидан тан олина бошланди, бугунги кунга келиб эса мамлакат деярли барча БМТга аъзо давлатлар билан дипломатик муносабатлар ўрнатди, 37 та халқаро ташкилот таркибига кирди.

Озарбойжон — индустриал-аграр мамлакат. Унинг кўп тармоқли иқтисоди фойдали қазилмалар — нефть, газ, темир, руҳ, молибден рудалари, алунита, тош тузлари, гипс, оҳак, битум, мармар ва гидроэнергетика ресурсларидан фойдаланишга асосланади. Мамлакатнинг қишлоқ хўжалиги сабзавот, мева, пахта, тамаки, субтропик экинлар, пиллачиликка ихтисослашган.

Озарбойжонда нефтни қазиб олиш ва уни қайта ишлаш ўтган асрнинг 70-йилларидан бошланган. 1891 йилга келиб мамлакатда нефть қазиб олиш дунё улушининг деярли ярмини ташкил этган. Ўша пайтларда Боку нефть конларини ўзлаштиришда чет эллик инвесторлар, улар қаторида Нобель ва Ротшильдлар иштирок этган.

1994 йилнинг сентябрида Озарбойжон Республикаси Давлат нефть компанияси ва «Бритиш Петролеум», «Ремко» (Буюк Британия), «Амоко», «Юникал», «Пеннзойил», «Макдермот», «Эксон» (АҚШ), «ЛУКойл» (Россия), «Статойл» (Норвегия), «ТПАО» (Туркия), «Иточу» (Япония) ўртасида нефть бўйича биринчи «аср шартномаси» имзоланди.

Сўнгги йилларда имзоланган нефть шартномалари мамлакат давлатчилиги ва иқтисодий мустақиллигини мустаҳкамлаш, чет эл сармоялари ҳажмининг ошиши, халқ фаровонлигининг ўсишига имкон берди.

Мустақил Озарбойжоннинг янги тарихида, унинг муваффақиятларида атоқли сиёсат ва давлат арбоби, 1993 йилдан буён мамлакат Президенти Ҳайдар Алиевнинг роли каттадир.

— Ўзбек-Озарбойжон муносабатлари қандай ривожланмоқда?

— Ўзбекистон билан Озарбойжонни муштарак тарихий илдизлар ва тақдирлар, бой тарихий ўтмиш, аждодларимизнинг асрий анъаналарига содиқлик бирлаштириб туради. Иқтисодий ҳамкорлигимизнинг тарихи кўплаб ўн йилликларни ўз ичига олади. Ўзбекистонда ишлаб чиқарилаётган пахта териш, пахта ва пиллани қайта ишловчи қишлоқ хўжалиги техникаси ва ускуналари Озарбойжонга етказиб берилади. Икки мамлакат нефтчилари ўртасида ҳам ҳамкорлик йўлга қўйилди. Озарбойжонлик мутахассислар Ўзбекистонда углеводород хомашёсини разведка қилиш, қазиб олиш ва уни қайта ишлашда кўмаклашмоқдалар.

Озарбойжон ва Ўзбекистон халқлари ўртасидаги дўстлик алоқаларининг мустаҳкамланишига Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримовнинг 1996 йил май ойидаги Бокуга расмий ташрифи ёрдам берди. Орадан бир йил ўтиб, Озарбойжон Президенти Ҳайдар Алиевнинг Тошкентга жавоб ташрифи икки томонлама муносабатларнинг ривожида янги қадам бўлди.

1997 йил сентябрь ойида Тошкентда ўтказилган «Марказий Осиё — ядро қуролидан холи ҳудуд» халқаро конференцияси ишида Озарбойжон делегацияси иштирок этди ва бундай ҳудуд барпо этиш ташаббусини қўллаб-қувватлади.

ТРАСЕКА дастури доирасида амалга оширилаётган Транскавказ транспорт йўлагини барпо этиш бўйича Ўзбекистон-Озарбойжон ҳамкорлиги муваффақиятли ривожланмоқда. Бундай йўлнинг ишга туширилиши юкларни ташиш муддати ва транспорт харажатларини уч ҳисса камайтиради. Мамлакатимиз магистрални кенгайтириш ва ривожлантириш бўйича таклиф тайёрлаган ва ушбу таклиф лойиҳанинг амалга оширилишидан манфаатдор Европа ва Осиё давлатлари раҳбарларининг яқинда бўладиган кенгашида кўриб чиқилади.

Ҳозирги пайтда Жиззахдаги ўзбек-озарбойжон қўшма корхонаси иссиқхоналар учун плёнка, пластмассадан тайёрланган халқ истеъмоли маҳсулотларини ишлаб чиқаришни йўлга қўймоқда. Озарбойжон технологияси бўйича газ-нефть ускуналарини ишлаб чиқариш бўйича ташкил этилажак Ўзбекистондаги қўшма корхона маҳсулоти бутун Марказий Осиё минтақаси эҳтиёжини қондириши тахмин этилмоқда. Яқин келажакда Озарбойжонда ўзбек мутахассислари кўмагида электродвигателлар ишлаб чиқариш ва уларни таъмирлаш бўйича қўшма корхона ташкил этиш режалаштирилмоқда.

Боку-Тошкент йўналиши бўйича ҳаво қатновининг йўлга қўйилиши иқтисодий, қолаверса, дўстлик алоқаларининг ривожланишига имкон беради. Фан, спорт, маданият соҳаларида алоқалар мунтазам ривожланмоқда.

Озарбойжонлик киноустаси Айян Мирқосимова (Тошкент халқаро кинофестивалининг энг яхши аёл роли учун Гран-при совриндори) ва қўшиқчи Симара Имановаларнинг («Шарқ тароналари» халқаро фестивали Гран-при совриндори) ижодий маҳорати Ўзбекистонда юксак баҳоланди. Мамлакатингизда қўшиқчи Зайнаб Хонларованинг кўплаб ишқибозлари борлигининг кўп маротаба гувоҳи бўлганман. Яқинда эса Бокуда Президент Ҳайдар Алиев таклифига биноан, А. Хлебушкина номидаги Тошкент болалар уйининг «Булбул» дастаси ўз концерт дастури билан муваффақиятли чиқиш қилди.

Сўзимнинг охирида шуни айтмоқчиманки, ҳаётимнинг энг гўзал лаҳзалари Ўзбекистонда кечди, бу ерда ўқидим ва ишладим. Шунинг учун ҳам республиканинг ҳар бир фуқароси каби мамлакатда, одамлар ҳаётида юз бераётган ижобий ўзгаришлардан фахрланаман. Ўзбекистоннинг кўз ўнгимда гуллаб-яшнаётганлигини кўраётганлигимдан бахтиёрман.

Сергей ҚУРБОНОВ, «Жаҳон» АА мухбири.

РУПИЯНИНГ ҚИЙМАТИ ТУШМОҚДА

Д Е Ҳ Л И. Икки ҳафтадан буён Ҳиндистон миллий пули — рупиянинг АҚШ долларига нисбатан қиймати муттасил равишда тушиб бормоқда.

Куни кеча мамлакатнинг молиявий юраги саналмиш Бомбей шаҳрида бир АҚШ доллари 41 рупияга тенг миқдорда баҳоланди. Ҳиндистон ядровий синов ўтказган 11 январь куни бир АҚШ доллари 39 рупияга тенг миқдорда баҳоланган эди. Ўшандан кейин қатор давлатлар ядровий синов ўтказгани учун Ҳиндистонга қарши иқтисодий жазо чораларини жорий қилди. Маҳаллий мутахассисларнинг айтишича, миллий пулнинг АҚШ долларига нисбатан қиймати бундан кейин ҳам пасаяверади. Бу эса тез орада товар ва хизматлар нархининг ошишига сабаб бўлиши мумкин.

ТУҒИЛИШ СУРЪАТИ ЎЗГАРМАСА...

И С Л О М О Б О Д. Покистон 2010 йилга келиб аҳоли сони жиҳатидан дунёда олдинги ўринларнинг бирини эгаллайди. Айни пайтда 140 миллион нуфусга эга Покистон 10-12 йилдан кейин 7-ўриндан 5-ўринга кўтарилиши мумкин. Бу борада энг сераҳоли ҳисобланган Россия, Япония, Бразилия давлатлари ўз ўринларини Бангладеш ва Нигерияга бўшатиб беради. Фақат Хитой, Ҳиндистон, АҚШ ва Индонезиягина нуфус жиҳатидан ўз мавқеларини сақлаб қолади.

Ҳисоб-китобларга кўра, айни пайтда сайёрамизда ҳар 10 сонияда 43 та чақалоқ дунёга келяпти. Агар туғилиш суръати ўзгармаса, 2050 йилга келиб дунё аҳолиси ҳозиргидан икки баробар ортади.

ҚИСҚА САТРЛАРДА

● **С Т Р А С Б У Р Г.** *Бу ерда Европа маҳаллий ҳудудий ҳокимиятлари конгрессининг навбатдаги сессияси бошланди. Маълумки, ушбу конгресс Европа Кенгашининг етакчи тузилмаларидан бири саналади. Унинг фаолияти сиёсий, ҳуқуқий ҳамда гуманитар масалаларни ўз ичига олади.*

Сессияда, асосан, Украина, Латвия, Болгария, Хорватия, Буюк Британия ва бошқа давлатларда демократия қай даражада ривожланаётгани билан боғлиқ масалалар муҳокама этилади.

● **А Б У-Д А Б И.** *Фаластин мухторияти раҳбари Ёсир Арафот араб-исроил музокараларида вужудга келган мушкул аҳволни атрофлича муҳокама этиш учун араб мамлакатлари кенгашини чақиришга ҳаракат қилаётир.*

Хабарларга кўра, Фаластин раҳбарининг яқинда Саудия Арабистони подшоси билан учрашувида ҳам шу масала бўйича сўз борган. Лекин ҳозирча Жиддада бўлиб ўтган музокаралар якунлари ҳақида ҳеч қандай маълумот йўқ.

● **П Е К И Н.** *"Ҳиндистонда яқинда ўтказилган ядро синови Осиё қитъасида тинчлик ва барқарорликка жиддий путур етказди. Ҳиндистон ҳукумати мамлакат ядро дастурини ишлаб чиқиш ҳаракатларига чек қўймоғи ҳамда ядро синовини таъқиқлаш тўғрисидаги халқаро шартномага қўшилмоғи лозим" — Шри-Ланка ташқи ишлар вазири Лакшман Кадиргамар билан учрашувидан олдин бўлиб ўтган суҳбатда Хитой ташқи ишлар вазири Тан Цзясюан шундай деди.*

«Оила — муқаддас Ватан!» танловига

БАХТЛИ БОЛАЛАР

– Опа! Ҳа деб бизларни ўзгалар сўраб-суриштиравермасин-да!

– Опажон, илтимос, ҳеч кимга сир бой берманг! Биз...

Норасидалар менинг нима мақсадда келганимдан воқиф бўлишгач, ҳуркак кўзларида ташвиш аломатлари акс этиб, бегонасираганларича, қалбларига қайғу соя ташлади.

Кечиринг мени, инижонларим, сингилгиналарим! Жовдираб турган мунчоқдек кўзларингизда мунг кўрганимни асло-асло истамайман. Сизлар ҳақингизда, тақдирингиз хусусида ҳаққоний фикр билдиришдек эзгу ниятим бор, холос. Олдинлари «Болалар уйи»га бир борганимда, эндигина тили чиққан, оёғини ғоз-ғоз босиб заминга дастлабки қадамларини ташлаган норасидалар «О-ға!» дея талпинганларида юрак-бағрим эзилиб, беихтиёр кўзларим қизарарди. «Мени излаб келди шекилли?» деган ўй-фикрлар хаёлини парвонадек ўраб-чулғаб олган ўғил-қизларнинг ўтли нигоҳларидан ўзимни олиб қочардим. Сиз мурғаклигингиздан ўжар тақдирнинг ҳар хил оғир синовларига дучор бўлиб, тенгдошларингизга нисбатан барвақт вояга етдингиз. Ҳаётнинг пасту баландини англаб, барча нарсага сезгирлик, ақлу фаросат билан муносиб баҳо беришларингизга астойдил ишонаман. Шу боис бугунги бахтингиз, ажойиб одамларга дуч келиб қолганингиз ҳақида илиқ сўз юритиб, баъзи ўринларда бироз тўлқинланиб кетсам, асло ранжиманг! Чунки етим-есирларнинг кўпаётгани, айниқса, тирик етимларнинг кўз ёши кўл, меҳру муҳаббатга, оқибатга зор бўлиб ўсаётгани жону жаҳонимни ўртайди!

Мустақиллик туфайли ўзлигимизга қайтдик, инсофли, диёнатли, комил инсонлар кўпаймоқда. Порлоқ келажагимиз учун том маънода саъй-ҳаракат қилаётган Президентимиз томонидан 1998 йил «Оила йили» деб эълон қилиниши чин дилдан қувонишга арзийди. Фикримча, дунёдаги энг бадавлат инсон қобил фарзандлари кўп ота-она бўлса керак-ов. Шунинг учун ҳам улар хусусида сўз бошлашни лозим топдим.

... Хўжайлилик Бекберган Аллашев Бухоро технология институтининг инженер-механик ихтисослиги бўйича кечки бўлимда таълим олиб ишлаб юрганида Матлубот техникумида ўқиётган чимбойлик Намийхон Хўжаниёзова билан танишиб қолди. Юлдузи юлдузига тўғри келди, турмуш қуришди. Бухорбой, Зарифбой, Одилбойлар дунёга келди. Оддийгина турмушга қаноат қилишди. Инсоф ва диёнат билан яшадилар. Намийхон ўз хоҳиши билан Хўжайли шаҳридаги «Меҳрибонлик уйи»да тарбиячи бўлиб муқим ишлаб қолди.

– Янглишмасам, 1990 йил июнь ойи ўрталари эди, — дея ҳикоя қилади унинг ўзи бу ҳақда. — Бек (Бекберган) уйга ховлиқиб келди-ю: «Намийхон, қизим йўқ деб ўкиниб юрардинг, бир маслаҳат-да, «Меҳрибонлик уйи»дан қиз олиб тарбиялаcак, нима дейсан?» деб қолди. Дабдурустдан берилган саволдан, тўғриси, бирпас довдираб қолдим. Сал ўзимни босиб олгач, унинг эзгу ниятини тўғри тушуниб, қўллаб-қувватладим.

Эртасига бир йилда дадаси касалланиб, онаси [illegible] ва опасини қариндош-уруғлари асраб олган Омонгул, Равшан ва Розалар ҳамда уларга эргашиб, «Бизлар ҳам борамиз», дея келаверган Бибиробия, Бахтигул, Альфия, Пўлатларим остонамга қадам қўйишди. Шундай қилиб, «кўйлакли туғилган» олти қиз, бир ўғлим бир кунда дунёга келди-қўйди.

Ўша йиллари катта шаҳарларда «Оилавий болалар уйи»ни ташкил этиш энди-энди расм бўла бошлаган эди. Бизнинг холис ниятимизни маъқулловчилар кўп бўлди-ю, аммо ҳужжатларни расмийлаштириш анча-мунча вақтимизни олди. Шунча болани фарзандликка олиб, уларни тарбиялаб, ўқитишга имкони борми, шароити, хулқ-атвори қандай, бошқа мақсад-ниятлари йўқми, деган ўринли саволларга жавоб топиш учун махсус комиссия тузилди. Фарзандларимни тарбиялашдек машаққатли йўлда дастлабки кунларданоқ маслаҳатлар, амалий ёрдам бериб келаётган Қорақалпоғистон «Болалар жамғармаси» раҳбари Алима Ғоиповага, шаҳар ва туман ҳокимиятларига миннатдорчилик билдираман.

Альфиянинг онаси қамоқдан келгач, — бир ярим йилдан кейин — «бормайман!» деб худонинг зорини қилса ҳам мажбурлаб олиб кетди. Ҳалигача қизгинамни тушларимда кўриб, йиғлаб чиқаман.

Онаси Пўлатимни «Меҳрибонлик уйи»га топширганида «Болам касалванд, соғайиши даргумон, боқолмайман», деб тилхат ёзиб берган экан. Уни узоқ вақт даволатдик. Ҳозир кўз тегмасин, соғлигига ҳавас қилса арзийди.

Бир неча йиллар «Меҳрибонлик уйи»да бўлган болаларим оила даврасини муҳитини оз бўлса ҳам унутишибди. Дастлабки кунлари тўйиб овқатланишса ҳам ноннинг қолганини бир-биридан яшириб қўйган пайтлари ҳам бўлди. Бир қизим эса қўшни кампирни «майибсан-мажруҳсан» деб ўйламасдан калака қилибди. Буларни йўлга солгунча...

Икки йилгача «Меҳрибонлик уйи» ўз ҳисобидан тарбиячи бириктириб, ойлик иш ҳақи бериб турди. Давлат томонидан ажратилган шу маблағ кечикиб бўлса ҳам тўланмоқда. Биз боқимандалик кайфиятига берилмасдан ўз меҳнатимиз билан кун кечиришга интиламиз. «Дўстлик» жамоа хўжалигидан дастлаб 4, кейинчалик 6 гектар ер ажратиб беришди. Сабзавот-полиз махсулотлари етиштирдик. Автобус совға қилишди. Уни сотиб «Дамас» автомашинаси харид қилдик. «Нексия» русумли автомашинамиз ҳам бор. Телевизоримиз бузилиб қолганидан хабар топган шаҳар ҳокимияти рангли телевизор юборибди. «Болалар жамғармаси» ҳам амалий кўмак берди.

Болалар уйга келганидан икки йил ўтгач, Бек «Хўжайли-ёғ» ҳиссадорлик жамиятига боғбон бўлиб ишга кирди. Мен ҳам унга ёрдамчи бўлиб бордим. Жамиятнинг 330 дона акциясини сотиб олган эдик. Ўтган йили бир неча юз минг сўмлик дивиденд берди. Шаҳарлик бўлсак ҳам чорва билан айланишамиз. Қорамолларимиз ўн бошга етди. Икки соғин сигиримиз бор. Ёғ, моллар учун кунжара билан таъминлаб турган ҳиссадорлар жамияти раҳбари Матниёз Реймбоевга минг-минг раҳмат.

Қўшнимизнинг ҳовлисини сотиб олиб, ихчамгина иссиқхона қурдик. Бу ерда гуллар барқ уриб ўсади. Уларни қизларимиз қишин-ёзин сотади. Етмишта товуғимиз бор. Фарзандларимизнинг ҳар бирига алоҳида иморат қилиб бераман, деган мақсадда дадаси Ҳамза номидаги жамоа хўжалигида «Кимошди» савдосига қўйилган ердан 6 та иморат учун томорқа сотиб олди. Деҳқон бозоридаги хусусий дўконимизда ҳам савдо чакки эмас. Бировдан олдин, бировдан кейин, дегандек, ҳаёт кечираяпмиз.

Дадаси икковимизнинг орзуимиз — фурсати етганда фарзандларимизни уйли-жойли қилиб, уларнинг шодлигу қувончга ўралаверишларини кўришдир.

Умирбой ЎТЕУЛИЕВ, «Еркин Қорақалпоғистон» газетаси мухбири.

ҲАР ТЎҒРИДА

ПЕЛЕ ҲАҚИДА ЯНГИ ФИЛЬМ

Бразилиялик режиссёр Паулу Машлини футбол қироли Пеле ҳақида янги фильмни суратга олди. Унинг илгари ишланган "Бу Пеле" ва "Қирол Пеле" сингари фильмлардан фарқи шундаки, янги асарда Эдсон Арантис ду Насиментунинг болалиги, энг оммабоп спорт соҳасидаги дастлабки қадамлари ҳам ўз ифодасини топган.

Асар сценарийси Пеленинг командадоши бўлган Азиз Адид Навфал хотиралари асосида ёзилган.

Янги фильмнинг тақдимот маросими келаси ойда Францияда бошланадиган жаҳон чемпионати кунларида бўлиб ўтади.

ЖИНОЯТЧИЛАРНИНГ ИШОНЧИНИ ҚОЗОНГАЧ...

Буюк Британия изқуварлари наркотик моддалар савдоси билан шуғулланувчи жиноятчиларга қарши курашни кучайтириш мақсадида турк тилини ўрганишга киришди. Уларнинг эътирофи этишича, Лондонда фаолият кўрсатаётган оғуфурушларнинг асосий қисми туркиялик контрабандачилар экан. Айни кунларда махсус полиция мактабида туркча сўзлашишни ўрганган изқуварлар оғуфурушлар "назорати остидаги" ресторан, кафе, бар ва бошқа кўнгилочар масканларга кириб, жиноятчиларнинг ишончини қозонгач, уларнинг кирдикорларини очмоқда.

ЎзА.

КЎЛИ ГУЛ ОДАМЛАР

БОЙСУН ҲУНАРМАНДЛАРИ

Бойсунда кўпчилик ҳунармандларнинг маскани бозор атрофида жойлашган. Биз «Қосим ота» мисгарлик устахонасида бўлдик. Бу ерда ака-ука Чори ва Бахтиёр Холмўминовлар ишлашар, тайёр маҳсулотларни сотишаркан.

— Қандай буюмлар ясайсизлар? — сўрадик Бахтиёрдан.

— Тоғора, элак, печ, карнай, бел, капгир... Тури кўп.

— Бу касбни кимдан ўргангансиз?

— Отамдан.

— Отангиз ҳам уста бўлганми?

— Ҳа, темирчи бўлган. Отамнинг отаси-ю, унинг отаси ҳам, — дейди қувноқлик билан ҳамсуҳбатимиз.

Икки қадам нарида ака-ука Шойимқуловларнинг ҳам темирчилик устахонаси бор экан. Аммо бу ерда бутунлай бошқа-бошқа буюмлар тайёрланаркан. Ҳаммаси рўзғор учун зарур: пичоқ, ўроқ, теша, қайчи, гулмех, қулф, илгич...

Узун тиғли темир эътиборимизни тортди.

— Бу нима? —сўрадик уста Тўлқиндан.

— Беда кесгич.Биласизми, яроқсиз ҳолга келган буюмларни ҳам созлаб бераяпмиз. Биров синган ўроғини олиб келади, бошқаси ўтмас пичоғини чархлатади...

— Темирчилик сизга ҳам ота меросми?

— Авлод-аждодларимиздан қолган ҳунар бу. Етти пуштимиз шу касбнинг нонини еб келган.

Самия Рўзиеванинг меҳмонхонасига кирганимизда, ўзимизни эртаклар оламига тушиб қолгандек ҳис этдик. Хона бошдан-охир каштачилик ва зардўзлик буюмлари билан безатилган эди. Сардевол (деворнинг тепа қисмига илинадиган узун сўзана), жойнамоз, сўзана ва болишлардаги кашталар шу қадар ранг-баранг, чиройлики, таърифга сўз ожиз. Улардан асти кўз узгингиз келмайди. Тикилган сари қалбингизга алланечук илиқ нур сизиб кираётгандек бўлади. Севинчингизни яширолмайсиз. Ана шу осори-атиқаларнинг барини Самия опа ўз қўллари билан яратган. Каштачилик ва зардўзлик бобида Бойсунда ҳеч ким унинг олдига тушолмайди.

— Бу ҳунарни мен онамдан ўрганганман, — дейди опа. — Кейинчалик қизларим ва келинларимга ҳам ўргатдим. Ҳозир ҳаммаси чевар.

— Каштачилик, зардўзлик, тикувчилик бизнинг хотин-қизларга одат, — суҳбатга қўшилди туман хотин-қизлар қўмитаси раиси Ҳанифахон Салимова. — Кимдаки келин чиқарганда каштаси бўлмаса, уят ҳисобанади.

Уй соҳиби Эшонкул Рўзиев бир вақтлар муаллимлик қилган. Бироқ кейинчалик дурадгорликка ихлос қўяди. Эшик-дераза, шкаф, бешик, тумбочка ясаб, уста сифатида эл оғзига тушди. Эндиликда ўғилларининг барчаси — етти оғайни ботирлар ота касбини давом эттиришаётир.

— Каштачилик осон иш эмас. Унинг ҳар бир қатига кўз нурингиз тўкилади. Мана, сиз қарийб қирқ йилдан буён шу ҳунар билан шуғулланаркансиз. Энди сизга кашта тикиш малол келмайдими? — опанинг кўнглидагини билмоқчи бўлдик.

— Тўғри, жонга жабр қилиб тикасиз. Лекин биров бир илтимос билан келса, рад жавоб қилмаймиз. Худога шукур, қорнимиз тўқ, устимиз бут, қўрамиз тўла. Ҳаммаси шу ҳунар туфайли. Оромгоҳларга дам олиш учун борганда ҳам бирор тикадиган нарса олиб кетаман. Хумори тутган чоғларда тикиб, ҳордиқдан чиқаман. Бу томони ҳам бор, — дейди у яйраб. — Фақат ипдан бир оз қийналиб турибмиз. Ипакни йигириб ип тайёрлаяпмиз. Бўёқни ҳам ўзимиз танлаймиз.

Шаҳардаги «Озода» миллий ҳунармандчилик кичик корхонаси асосан тўн ва дўппи ишлаб чиқаришга ихтисослашган. «Дурадгор» жамоаси эса ўймакор эшик-дарвоза, хонтахта, диван-кресло, сандиқ, шифанердан тортиб, ўқлоғу сабзитахтагача тайёрлашади.

Менгли бобо Мамаёровнинг етти ўғли шу ишга бел боғлаган.

— Пулҳоким қишлоғида омоч ясайдиган устамиз бор. Хўжабулғонликлар гилам тўқишга моҳир. Сайробликлар эса қора уй (ўтов) ясаш сирини пухта эгаллашган, — дейди туман товар ишлаб чиқарувчилар ва тадбиркорлар палатаси раиси Абдулло Раҳимов.

Дарҳақиқат, пурвиқор тоғлар бағрида жойлашган бу тумандаги ҳар бир қишлоқнинг ўз ҳунармандлари бор. Масалан, мачайлик Чўлли ака ота-боболаримиз ниҳоятда қадрлаган махси ва мўки сингари оёқ кийимлари тикиб, кишилар олқишига сазовор бўлаётир.

Видеотасвир орқали туманда ўтказилган ҳунармандлар кўригини томоша қилар эканман, қувончимга қувонч қўшилди. Унинг ҳар бир иштирокчиси бор бисотини кўргазмага қўйган. Турли-туман буюмлар. Санаб саноғига етиб бўлмайди. Хуллас, уй-рўзғорга керакли ҳамма нарса бор. Болта дейсизми, қиллиқ (қўй жунини қирқадиган асбоб)ми, чанқовузми... «Зафар» кичик корхонаси жамоаси аъзолари ўзлари тўқиган бўз ва алачани олиб чиқишибди.

— Бойсун азал-азалдан ҳунармандлар юрти бўлган, — дейди туман ҳокими Тўрақул Ҳамроев. — Халқ амалий санъати қадр топаётганидан хурсандмиз. Эндиги вазифа ана шу анъаналарга кенг йўл очиб беришдир. Ҳунармандларни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш ва шу йўл билан халқ истеъмол моллари ишлаб чиқаришни янада кўпайтириш зарур. Республика Вазирлар Маҳкамасининг шу тўғридаги қарори бу борада катта имкониятлар яратди.

—Бугунги кунда ҳунармандлар фаолиятига нималар тўсқинлик қилмоқда? — дея фикрини давом эттирди ҳоким. — Биринчидан, хомашёдан қийналишади. Кейин маблағдан. Шунинг учун уларга имтиёзли қарз олиб бериш чораларини кўраяпмиз. Қолаверса, улар учун шаҳардаги супермаркетда ҳунармандчилик буюмлари сотиладиган махсус бўлим ташкил этдик.

— Гилам ва кигиз тайёрлашни йўлга қўймоқчи эдик, — дейди «Озода» кичик корхонаси бошлиғи Бегам Саидова. — Афсуски, жой йўқ. Шу масалада ёрдам беришса, ишимиз янада бароридан келарди.

«Дурадгор» кичик корхонаси усталари ҳам худди шу муаммони тилга олишди.

Яна бир мулоҳаза. Ҳунармандларнинг кўпчилиги уй шароитида, якка тартибда меҳнат қилади. Бунинг устига барча иш жараёнлари қўлда бажарилади. Агарда уларнинг боши қовуштирилиб, замонавий машина-ускуналар жорий этилса, қўл меҳнати енгиллашган ва маҳсулот ҳажми кўпайган бўлур эди. Оққан дарё — оқмасдан қолмас. Бойсунликларнинг иши янада ривож топиб, донғи етти иқлимга кетишига шубҳа йўқ.

Қурбон ЖЎРАНАЗАРОВ.

НУҚТАИ НАЗАР

МОЗИЙДАН КЕЛАЁТГАН САДОЛАР

Ўзбекистон халқ артисти, атоқли бастакор Мутаваккил Бурҳонов ва санъатшунослик фанлари доктори Файзулла Кароматов билан суҳбатлашиб қолсангиз, гапнинг бир учи, албатта, миллий анъанавий мусиқий ижрочиликка бориб тақалади. Ўз касбининг фидойиси бўлган бу икки инсон мусиқамиздаги анъанавий чолғу ва ашулачиликнинг тоши бугунги кунда анча енгил тортиб қолганлигидан беҳад ташвишланиб, куюниб сўзлашади.

— Ушбу анъанавий миллий ижрочилигимиз ўзлаштирувининг мусиқий ўқув юртлардаги қамрови кўнгилдагидек эмас. Консерваториянинг «Анъанавий ижрочилик» кафедраси ва айрим ўқув юртлари бундан мустасно.

— Нега? Республикамизнинг ҳамма мусиқий билимгоҳларида «Халқ чолғулари бўлим»лари 50 йилдан буён фаолият кўрсатиб келаяпти-ку?!

— Ҳамма гап ана шунда-да! Мазкур бўлимлар, дарҳақиқат, кенг миқёсда ижрочи созандалар тайёрлаш билан шуғулланаётган бўлса-да, номи жисмига тўғри келмайди: доира ва найдан бошқа бирорта анъанавий чолғу реконструкциясиз ишлатилмайди. Шунинг учун мазкур бўлим «Реконструкция этилган чолғулар бўлими» номи билан юритилса, мақсадга мувофиқ бўларди. Чунки миллий танбур, дутор, рубоб, чанг сингари созларимиз гўё имконияти торлиги, пардалари эскича унисон мусиқага мослашганлиги туфайли, такомиллаштириш баҳонасида анъанавий ижрочилик ҳамма мусиқий ўқув юртларимиз дастурларидан батамом чиқариб ташланганди. Бу эса миллий созларимизга хос ижрочилик услубларидан воз кечишгина эмас, ҳатто ўзбек мусиқий меросида етакчи аҳамият касб этувчи миллий нола-қочиримларни эркин ишлатиш, қолаверса, ўз унисон мусиқамиз жанрларини (уларнинг табиий имкониятлари, анъанавий тузилмалари доирасида) ҳамма ўқув юртларида ўзлаштирувини умуман бўғиб қўйиш (аниқроғи, ижозат бермаслик) тадбирларини ҳам маълум расмий талаб даражасига кўтариб қўйганди. Натижада анъанавий ижро услубларининг умуман ўзлаштирилмаслиги ярим аср давомида нафақат Ўзбекистон, балки Тожикистон, Туркманистон, Қирғизистон ва Қозоғистонда ҳам ҳукмрон йўналиш бўлиб келди. Яъни, на Оврўпо, на анъанавий миллий соз имкониятларига эга бўлмаган чолғуларга кўрсатилиб келинган кенг эътибор (қолаверса, шу йўлда олиб борилган муайян сиёсат) ушбу минтақада ҳақиқий Оврўпо профессионал созларининг ҳам кенгроқ миқёсда ўзлаштирилувига жиддий тўсиқ бўлиб келмоқда. Чунки «халқ чолғу бўлимлари»да фақаттина реконструкция этилган созлар бўлганлигидан на Оврўпо ва на миллий ўзбекона мусиқий ижрочилик тузукроқ ўзлаштирилмайди. Ўқишни битирганлар эса бошқа соҳада ишлашга ёки анъанавий ижрочилик услубларини чала-чулпа бўлса-да ўзлаштириб ўртамиёна созанда даражасида қолиб кетишга мажбур бўладилар.

Бугунги кунда «реконструкция этилган чолғулар бўлимлари» байроқдорларининг миллийликка бўлган муносабатларида бироз ижобий илиқлик кузатилаётган бўлса-да, ушбу муаммо билан боғлиқ амалий тадбирлар эндиликда ҳам деярли «хўжакўрсин» қабилида бажарилмоқда. Ачинарлиси, миллий созларимиз номи билан аталувчи, аслида уларга алоқаси бўлмаган дутор бас, ғижжак контрабас ёки қобуз бас каби фақат оркестрлар учун мўлжалланган созларда ҳам алоҳида-алоҳида ижрочиларнинг, ўзбек чолғулари оркестрига раҳбар дирижёрларнинг керагидан кўп тайёрланиб келинаётганлигидир.

— Чолғулар реконструкцияси тушунчасини кенгроқ шарҳлаб берсангизлар.

— Реконструкция ибораси умуман «янги талаблар тақозоси билан қайта қуриш, ўзгартириш...» маъноларини англатади. Жайдари тилда тушунтирадиган бўлсак, миллий созларнинг пардалари ва уларга хос анъанавий ижрочиликни рад этган ҳолда, биринчи навбатда Оврўпо мусиқий асарлар ижросига уларни мослаштиришдир. Бунда реконструкция этилган чолғулар оркестридаги регистрлар мувозанатини таъмин этиш «дутор бас», «дутор контрабас», «қобуз бас», «қобуз контрабас» қабилида номланувчи, лекин на дутор, на қобуз билан алоқаси бўлмаган катта ҳажмдаги йўғон овозли ёки аксинча, кичикроқ ҳажмда ингичка садоланувчи «рубоб прима», «дутор секунда» сингари ўхшатма созлар ҳам ихтиро этилганки, уларни чатиштирилган созлар деб аташ хато бўлмайди.

— Ўзбек анъанавий ижрочилигининг ўзлаштирилуви мусиқий ўқув юртларимизда бугунги кунда қай даражада?

— Узоққа бориб юрмайлик-да, биргина жорий 1997-98 ўқув йилига назар ташлайлик. Мусиқий мактаблардаги жами 70 минг нафар ўқувчининг 32 мингги реконструкция этилган ва атиги 5 мингги эса анъанавий ижрочилик бўлимларида ўзбек миллий созларида сабоқ олмоқдалар. Олий мусиқий ўқув юртларидаги манзара бундан-да ғариброқ: жами талабалар сони 1600 нафар. Шундан 82 нафари анъанавий ижрочилик ихтисослиги бўйича таҳсил кўради. Маданият институти, педагогика университети ва институтлардаги «Мусиқа» факультетлари анъанавий ижрочилик бўйича талабалари ҳам шунинг ичида. Консерваториянинг «Шарқ мусиқаси» факультетидаги «Анъанавий ижрочилик» кафедрасида 40-45 чолғучи ва ашулачи талаба ўқийди, холос. Бу «денгиздан томчи». Бепарволик, лоқайдлик натижасида устоз кўрмаган ашулачилар ёки чала-чулпа ўрганилган 4-5 куй-ашулани «дастмоя» қилиб «хизмат»да юрувчи хонанда-созандасимон ёшлар кўпайиб қолганлиги эса, ўз навбатида миллий мусиқий меросимиз қадрини ерга ураётганлиги сир эмас.

— Реконструкция этилган созларни ўқув юртлари дастуридан чиқариб ташлаш мумкинми?

— Ўқув соатларини қисқартириш мумкин. Лекин батамом чиқариб ташлашнинг иложи бўлмаса керак. Бунинг қатор сабаблари бор. Энг муҳими, реконструкция этилган созларнинг нокераклиги англанди.

«Халқ сўзи» мухбири Гулчеҳра ЙЎЛДОШЕВА суҳбатлашди.

СПОРТ КАМОЛОТГА ЕТАКЛАЙДИ

Андижон давлат университетининг улкан спорт залидамиз. Бу ерда бир гуруҳ ёшлар миллий кураш секциясининг бошлиғи, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган мураббий Каримжон Ниёзов ҳамда машҳур полвон Шуҳрат Исоқовлардан кураш тушиш “сир”ларини ўрганмоқда. Шуни ҳам айтиш керакки, мазкур секция аъзолари миллий кураш бўйича вилоят терма командаси ўзагини ташкил этади.

Мазкур университетнинг физкультура ва жисмоний тарбия мутахассислиги бўйича мураббийлар тарбиялаш факультетида 143 талаба билим олмоқда. Устоз-мураббийлар кўмагида ўз маҳоратини оширмоқда.

— Ҳар бир машғулотимизни ўқув юртлариаро ёки вилоят биринчилиги учун ўтказиладиган мусобақалар даражасига етказишга ҳаракат қиламиз, — дейди факультет декани Абдураҳим Маматохунов.

— Шундай бўлмоғи табиий, нега деганда, бу ерда барча шароит мужассам. Чунончи, катта спорт залидан ташқари футбол майдони, енгил атлетика йўлкаси, кураш зали, баскетбол, волейбол, қўл тўпи майдонлари, теннис корти мажмуи, 25х50 метрлик чўмилиш ҳавзаси ёшлар ихтиёрига бериб қўйилган.

Биз машғулотларни мароқ билан кузатар эканмиз, спортчилар орасида республикага таниқли каратэ усталари Фарҳод Холмуҳамедов, Баҳромжон Сайдалиев, Дониёр Холматовларни ҳам учратдик. Ҳа, айтгандай, Ф.Холмуҳамедов каратэ бўйича Лондонда ўтказилган очиқ турнирда иштирок этиб, иккинчи ўринни эгаллади. Университетнинг яна бир фахри — Муяссар Раҳимова эса каратэ бўйича хотин-қизлар ўртасида мамлакат чемпионлигини қўлга киритган.

Кейинги икки йилда Андижон муҳандислик иқтисодиёт институтида ҳам талабаларнинг спорт билан мунтазам шуғулланишларига эътибор кучайтирилди. Баскетбол, волейбол, футбол, миллий кураш, арқон тортиш турлари бўйича олийгоҳ спартакиадаси ўтказилди.

Қишлоқ хўжалик институти талабалари эса ўзларининг ям-яшил майсалар билан қопланган футбол майдонида тўп суришни хуш кўрадилар. Кейинги пайтда бу ерда ўнлаб нуфузли мусобақалар бўлиб ўтди.

Гап олий таълим даргоҳларидаги спорт иншоотлари, талабаларга яратилган шароит ҳақида кетар экан, таълим ва фан ходимлари касаба уюшмаси соҳа ходимларини ижтимоий-иқтисодий ҳимоялаш борасида қатор ишларни амалга ошираётганини таъкидлаш керак. Олий ва ўрта махсус ўқув юртлари бошланғич касаба уюшмалари қўмиталари ҳамда маъмуриятлари билан шартномалар тузилган. Тармоққа қарашли олий ва ўрта махсус ўқув юртлари қошидаги 4 та санаторий-профилакторийда йилига 3000 талаба ўз саломатлигини мустаҳкамламоқда. Бундан ташқари, Андижон давлат университети, тиллар институти ва қурилиш техникуми қошида спорт-соғломлаштириш масканлари ҳам фаолият кўрсатаётир.

Дилоромхон ПАТИДИНОВА, Андижон шаҳридаги «Навбаҳор» маҳалласи:

— Соя-салқинда ўсган гиёҳ нимжон, мўрт бўлади. Инсон боласи ҳам шундай. Ёшликдан чиниқмаса, ўртоқлари билан кураш тушиб, қувлашмачоқ ўйнаб, тўп суриб ўзини чиниқтирмаса, камқувват, касалликка тез чалинувчан бўлиб улғаяди.

Яратганга шукр, ўн бир нафар ўғил-қиз ўстирдим. Ҳаммасини илиги тўла, бели бақувват. Ўғилларимдан Ойбекжон, Мавлонбеклар ёшликдан спортга қизиққани учунми, элга танилган хоккейчи бўлишди. Бугун улар Самарқандда ёшларга чим устида тўп суришни ўргатишмоқда.

Мўйдин полвон ИСОҚОВ, Олтинкўл туманидаги Миробод қишлоғи оқсоқоли:

— Белида белбоғи бор боланинг орияти қаттиқ бўлади, унча-мунча меҳнатдан ўзини опқочмайди. Қизларнику қўяверинг. Бола дегани мижғов, ишёқмас, оқ билак, тегма нозик бўлиб ўсмасин. Унда ўзигаям, ота-онасигаям жабр бўлади. Менинг саккиз ўғлим ота-боболаримиз удумини давом эттиришяпти. Уларнинг курагини ерга теккиза оладиган полвонлар водийда йўқ.

Жисмоний тарбия ва спорт кишини ҳар томонлама камолотга етаклайди. Мактабгача тарбия муассасаларидан тортиб олийгоҳларга қадар спортни ривожлантириш, соғломлаштириш масканлари ишини янада ривожлантириш, турли беллашувлар ўтказиш йўли билан ёшлар саломатлигини мустаҳкамлашга эътибор қаратилаётганлигининг боиси ҳам шунда. Айни дамда Андижон давлат университетининг талабалари халқаро тоифадаги спорт устаси, дунё бокс рейтингида 3-4-ўринда бораётган Муҳаммадқодир Абдуллаев, Тўлқин Турғунов, Темур Тўлаков, гимнастика бўйича халқаро тоифадаги спорт устаси Анастасия Дзюняк, оғир атлетика бўйича Осиё чемпиони Игорь Халилов, байдарка ва каноэда эшкак эшиш бўйича халқаро тоифадаги спорт устаси Татьяна Левина ва бошқалар ёш, навқирон республикамиз довруғига довруқ қўшмоқдалар.

Одилжон ШОДМОНАЛИЕВ, “Халқ сўзи” мухбири.

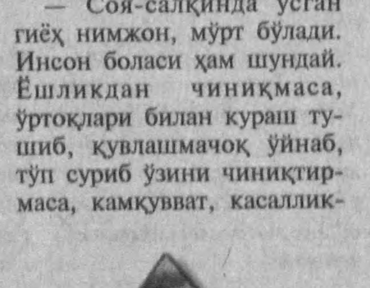

СУРАТЛАРДА

БОЛАЛАР ҚАЛБИ

Кеча Ўзбекистон Бадиий академияси залида халқаро болаларни ҳимоя қилиш кунига бағишланган болалар чизган суратлар кўргазмаси очилди. Мазкур кўргазма «Соғлом авлод учун» халқаро хайрия жамғармаси, Япониянинг Тошкентдаги элчихонаси, «Замин болалари» деб номланган нодавлат япон ташкилоти ҳамда республика Бадиий академияси томонидан уюштирилди.

— Ўтган йилнинг кузида Япониянинг Нагойя шаҳрида ўзбек болаларининг кўрик-танловларда танлаб олинган энг сара суратлари намойиш этилганди, — дейди биз билан суҳбатда «Соғлом авлод учун» халқаро хайрия жамғармаси раиси Г.Йўлдошева. — Икки мамлакат маданий ҳамкорлиги натижаси ўлароқ, кўриб турибсизки, Тошкентга япониялик болалар чизган 200 дан ортиқ расмлар етиб келди.

«Замин болалари» ташкилоти бошлиғи Норио Сайто жаноблари кўргазма очилишида қатнашиш истагида Тошкентга келди. Кўргазманинг очилишида Япониянинг Ўзбекистондаги элчиси жаноб Коичи Обат иштирок этди.

Ўзбекистон халқ рассоми, академик Рўзи Чориев бўлажак рассомларни самимий табриклади ва ўша куни асфальтга расм чизиш танлови ҳайъатини бошқариб борди. 21-22-Меҳрибонлик уйларининг 30 нафар ўғил-қиз тарбияланувчилари, Бадиий академия лицейи ўқувчилари рангли бўр билан ўзларини қизиқтираётган, тўлқинлантираётган воқеа-ҳодисаларни акс эттирдилар. Шакли, мазмуни жиҳатидан турлича бўлган расмларда болакайлар қалби, ҳали гард қўнмаган орзулари, дунёни билишга интилишлари гавдаланди. Ватан сарҳадлари, давлат рамзлари, архитектура ёдгорликлари уларнинг юрагидан расмларига кўчиб ўтди. Ғолибларга Бадиий академия ҳамда «Соғлом авлод учун» халқаро хайрия жамғармасининг совға ва ёрлиқлари топширилди.

Ёш авлодни ҳар томонлама тарбиялаш иши Бадиий академия ўз олдига қўйган асосий вазифалардан биридир. Қаранг, унинг уфқида буюк Ўзбекистон келажаги — XXI аср Беҳзоди, Тансиқбоеви, Аҳмарови, Абдуллаеви, Раҳимови, Чориевлари бўй кўрсатиб турибди...

Р.ФАРҲОДИЙ, ўз мухбиримиз.

САНЪАТ ОЛАМИДА

Рақс маликасига эҳтиром

Алишер Навоий номидаги республика давлат кутубхонасида машҳур раққоса, педагог ва хореограф, ўзбек рақс санъатини жаҳонга танитган “Баҳор” ансамблининг асосчиси Мукаррама Турғунбоева таваллудининг 85 йиллигига бағишланган кўргазма очилди.

Кўргазма тўрт бўлимдан иборат бўлиб, унда намойиш этилаётган экспонатлар моҳир раққосанинг фаолияти ва ижодий изланишлари тўғрисида ҳикоя қилади. Санъатшунос олимларнинг рақс маликаси ҳақидаги китобларига кенг ўрин берилган. Кўргазмада Мукаррама Турғунбоева музейининг нодир экспонатлари, жумладан, турли йилларда олинган хилма-хил суратлар, шахсий ҳужжатлар, совринлар ҳам намойиш этилмоқда.

Ғолиблар аниқланди

Мамлакатимизда Ўзбекистон касаба уюшмалари мукофоти лауреати кўрик-танловини ўтказиш яхши анъана бўлиб қолди. Икки йилда бир марта ўтказиладиган бу тадбирнинг меҳнаткашлар, айниқса, ёшлар ўртасида санъатни ривожлантиришдаги ўрни беқиёсдир. Кўрик-танловнинг туман, шаҳар ва вилоят босқичлари чинакам санъат байрамига айланди.

Пойтахтнинг Ҳамза номидаги ўзбек давлат академик драма театрида ўтказилган якунловчи босқичда лауреатликка номзод ўн саккиз бадиий ҳаваскорлик жамоаси ва яккахон қўшиқчи ўз маҳоратини намойиш этди. Улар санъатнинг етти тури бўйича ўзаро мусобақалашди. Ғолиблар орасида Тошкент шаҳар Темирйўлчилар маданият саройи рассоми Владимир Лунев, Самарқанд туман марказий шифохонасининг “Шифокор” ашула ва рақс жамоаси, “Ўзбекнаво” бирлашмаси Тошкент вилояти бўлимининг “Сарбон”, Хоразм вилояти болалар ва ўсмирлар ижодиёти марказининг “Мерос” дасталари бор.

Ғолиблар мустақиллигимизнинг етти йиллигига бағишлаб ўтказиладиган республика қўшиқ байрамида иштирок этади.

Б. МАНСУРОВ, ЎзА мухбири.

«ТОШБОЗОРСАВДО» уюшмаси билан «ТОШШАҲАРМЕВАСАБЗАВОТСАНОАТ» бирлашмасининг амалдаги қонунчилик асосида бирлашиши натижасида улар негизида

«ТОШБОЗОРТАЙЁРЛОВСАВДО»

уюшмаси ташкил этилди. «ТОШБОЗОРТАЙЁРЛОВСАВДО» уюшмаси «ТОШБОЗОРСАВДО» уюшмаси ҳамда «ТОШШАҲАРМЕВАСАБЗАВОТСАНОАТ» бирлашмаси томонидан тузилган шартномалар, имтиёзлар ва мажбуриятлар бўйича ҳуқуқий ворис ҳисобланади. 691

Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлигининг 1-клиник шифохонаси маъмурияти ва касаба уюшмаси шу шифохонанинг асосчиси—биринчи бош шифокори бўлган Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган шифокор, тиббиёт фанлари номзоди

Ҳикматулла ОРИПОВ

вафот этганлиги сабабли марҳумнинг оила аъзолари ва яқинларига чуқур ҳамдардлик билдиради.

Тошкент кимё-технология институтининг раҳбарияти ва жамоаси техника фанлари номзоди Мастура Орипова га падари бузруквори

ҲИКМАТ отанинг

вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

«ХАЛҚ СЎЗИ» «НАРОДНОЕ СЛОВО»

Бош муҳаррир Аббосхон УСМОНОВ

МУАССИСЛАР: Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

БЎЛИМЛАР:
Парламент 133-57-34;
Ҳуқуқ ва қонунчилик 136-07-94;
Иқтисодиёт 136-36-65;
Қишлоқ хўжалиги 136-37-85
Маънавият 136-35-60, 132-10-65;
Хатлар 136-29-89, 133-07-48;
Фан, туризм, спорт ва ҳарбий ватанпарварлик 132-12-08;
Халқаро ҳаёт 132-11-15;
Котибият 133-10-28;
Эълонлар 136-09-25.

Руҳсатдан ўтиш тартиби № 00001
Буюртма Г — 019, 35059 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган.
Қоғоз бичими А—2
Газета IBM компьютерида терилди ва оператор Сергей ЛУКИН томонидан саҳифаланди.
Таҳририятга ҳажми 5 қоғоздан зиёд материаллар қабул қилинмайди.

МАНЗИЛИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Навбатчи муҳаррир — И. Ўтбосаров.
Навбатчи — А. Жўраев.
Мусаҳҳиҳ — Ш. Машраббоев.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.
Босишга топшириш вақти—21.00 Босишга топширилди: 22.45 1 2 3 4 5 6